

JMG

Journalistprogrammet VT 2012
Institutionen för journalistik, medier
och kommunikation

Rättshaverist eller frihetskämpe?

En kvalitativ studie av svensk kvällspress skildring av Julian Assange

Författare: Rikard Jernberg, gusjerri@student.gu.se
Kim Malmgren, gusmalmki@student.gu.se
Fredrik Tano, gustanfr@student.gu.se



GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	2
1.2 Frågeställning	2
2. Bakgrund	2
2.1 Organisationen Wikileaks	2
2.2 Assange och Wikileaks	3
2.3 För svensk media en rättegång mot Assange?	4
3. Tidigare forskning	4
3.1 Wikileaks – Nyhetsrapportering i svensk dagspress	5
3.2 Wikileaks: En spark i rumpan för svenska journalister? (2011)	6
3.3 Porträtteringen av Wikileaks i svensk dagspress (2011)	6
4. Teori	7
4.1 Agenda-Setting	7
4.2 Framing	8
4.3 Indexering	8
4.4 Media och makt – Manuel Castells	10
5. Metod	12
5.1 ECA	12
5.2 CDA	12
5.3 Metaforer	13
5.4 Meningsbyggnad och ordval	13
5.5 Semiotik	14
6. Material	15
7. Analys och resultat	17
7.1. "Personporträtt" på Assange innan våldtäktsanklagelserna	17
7.1.1. Aftonbladet, 23 juni 2010 – "Wikileaks grundare undviker besök i USA" (bilaga 1)	17
7.1.2. Expressen, 27 juli 2010 – "Tvingades gå under jorden" (Bilaga 2)	18
7.1.3. Jämförelse	19
7.2. Våldtäktsanklagelserna hävs	21
7.2.1. Aftonbladet, 21 augusti 2010 – "Anhållan mot Assange hävd" (Bilaga 3)	21
7.2.2. Expressen, 22 augusti 2010 – "Beslutsdramat" (Bilaga 4)	22
7.2.3. Jämförelse	22
7.3. Assange blir internationellt efterlyst	23
7.3.1 Aftonbladet, 19 november 2010 – "Julian Assange internationellt efterlyst" (Bilaga 5)	23
7.3.2 Expressen, 19 november 2010 – "Assange efterlyst över hela världen" (Bilaga 6)	24
7.3.3. Jämförelse	25
7.4. Assange släpps mot borgen	25
7.4.1. Aftonbladet, 17 december 2010 – "Hans pris för frihet – 2,2 milj" (Bilaga 7)	25
7.4.2. Expressen, 17 december 2010 – "Här byter Assange cellen mot ett gods" (Bilaga 8)	26
7.4.3. Jämförelse	27
7.5. Sammanfattning resultat	27
8. Slutdiskussion	30
8.1. Kvällspressens sensationsjournalistik	30
8.2. Skildringen av Wikileaks ur ett maktperspektiv	30
8.3. De kommande veckorna viktiga	31
9. Källförteckning	33
10. Bilagor	

Abstract

Title: Rättshaverist eller frihetshjälte? – En kvalitativ studie av svensk kvällspress skildring av Julian Assange.

Authors: Rikard Jernberg, Kim Malmgren, Fredrik Tano

Term: VT12

Institution: Institutionen för journalistik och masskommunikation

University: Göteborgs Universitet

This is a study investigating how the two biggest Swedish tabloids, Aftonbladet and Expressen, portray Julian Assange in their news articles.

Using the ECA method the study, and some added language analysis characteristics from the CDA method, this study aims to shed light on how the newspapers angled their articles, what type of rhetoric was used and what general impression they gave to their readers. The empirical part of the study describes how Aftonbladet and Expressen have reported on Assange in general, but also analyzes whether there are tendencies that combine and separate the two. The study discusses the analytical results in accordance to previous research and theories, primarily that of Manuel Castellss and his theory regarding the societal networks and discourses.

Upon first glance, a reader that only receives information from one of the two newspapers, the information seems objective and neutral. However, the analysis shows that, in comparison, Expressen has a more hostile approach to Julian Assange in general. They used a sharper rhetoric than Aftonbladet in all of the articles included in the selection, and angled it from an antagonistic perspective. Aftonbladet, on the other hand, often chose the protagonist angle. When the news occasion itself reflected poorly on Assange, Aftonbladet tended to be the more objective newspaper, and Expressen tended to be the more objective one when the news occasion reflected well on Assange.

1. Inledning

Wikileaks har ända sedan starten 2006 varit en kontroversiell organisation, som genom sin nya form av journalistik provocerat makthavare över hela världen. Men det var inte förrän man gav sig på USA:s regering, den största makthavaren av de alla, som den verkliga uppmärksamheten riktades mot Wikileaks och dess frontman Julian Assange. Sedan dess har utmärkelser och journalistpris blandats med massiv kritik och grova anklagelser om spioneri och vårdslöshet.

Mitt i all uppståndelse, sommaren 2010 när skrivierna om organisationen var som hetast, anklagas Julian Assange för våldtäkt under ett officiellt besök i Sverige. Händelsen fick enorm uppmärksamhet i både Sverige och internationellt, och Wikileaks gick direkt ut och påstod att detta var ett smutskastningsförsök från den amerikanska regeringen.

Med alla de oklarheter som omger Assanges förhållanden, och all den kontroversiella verksamhet Wikileaks står för, är det intressant att undersöka hur media rapporterar i denna fråga med två klart uppdelade läger. Är Assange en brottsling eller ett offer? En smutskastad frihetskämpe eller en opportunistisk rättshaverist?

En tidnings vision är ju, eller bör åtminstone vara, att vara opartisk och neutral i sin rapportering. Det är dock inte alltid lätt och tidningens och journalistens egna värderingar lyser ofta igenom beroende på hur han eller hon väljer att exempelvis intervju personer, bilda artikeln eller formulera meningar. På så sätt kan alltså personliga värderingar medvetet eller undermedvetet påverka tidningens läsare.

Svensk media har vid flera tillfällen anklagats för att svartmåla Assange efter våldtäktsanklagelserna, vilket enligt forskare kan tyda på att makthavare ser sin chans att svartmåla den organisation som hotar att rubba maktbalansen. Även media har ju sin plats i denna maktstruktur och hotas också teoretiskt av den nya form av journalistik som Wikileaks och Assange står för.

Har alla tidningar en liknande ståndpunkt i frågan om Assange blir detta ett problem, eftersom allmänheten då får en opartisk och färgad bild av situationen, och därmed inte på samma sätt får möjligheten att forma sin egen uppfattning. Just frågan om Assange blir såklart extra viktig eftersom han och Wikileaks har kommit att personifiera whistle-blowing och statlig genomskinlighet. Risken finns då att synen på Assange i förlängningen också påverkar allmänhetens syn på denna typ av öppna informationssamhälle.

1.1. Syfte

Vi vill därför undersöka om det finns en homogenitet i den svenska nyhetsrapporteringen kring Julian Assange. Genom att jämföra de två konkurrerande kvällstidningarna Aftonbladet och

Expressen hoppas vi kunna få en bild av hur pass lika skriverierna är, och huruvida det förekommer underliggande värderingar som vinklar texterna. Vi har också begränsat oss tidsmässigt till den senare delen av 2010, eftersom det var då ämnet var som färskast och som mest debatterat.

1.2. Frågeställning

Hur porträtteras Julian Assange i nyhetsartiklar i Aftonbladet och Expressen?

Finns det några underliggande värderingar som tyder på ställningstaganden i frågan?

Finns det några klara skillnader mellan Aftonbladet och Expressen, eller är rapporteringen homogen?

2. Bakgrund

2.1. Organisationen Wikileaks

I slutet av 2006 öppnar Wikileaks portarna till sin hemsida och publicerar sina första dokument på Internet. Detta som ett resultat av att grundarna av organisationen under ett par års tid känt att global media tappat mycket av sin självständighet, och drog sig för att ställa de tunga frågorna till politiker och företagsledare. (Wikileaks.org)

Wikileaks beskriver sig själva som en icke vinstdrivande organisation vars mål är att förmedla viktig information och nyheter till allmänheten. Genom att det inte finns något vinstintresse kan de fritt arbeta utan några yttre påtryckningar från finansiärer med egna agendor. Tankegången hos Wikileaks är att en hårdare granskning resulterar i mindre korruption och en starkare demokrati. Att en högre transparens leder till ett bättre samhälle för alla människor. Transparensen går åt båda håll och exempelvis så publicerar Wikileaks alltid allt råmaterial i samband med att de publicerar sina nyheter, för att låta läsarna själva granska arbetet. Julian Assange själv beskriver det som en ny, vetenskaplig typ av journalistik: ”Vetenskaplig journalistik ger läsaren en möjlighet att läsa en story för att sedan gå ut på nätet och undersöka det originaldokument på vilken storyn baserar sig”. Att information är hemligstämplad och har nått Wikileaks via olagliga metoder är ingenting som stoppar publicering (NE.se, Nationalencyklopedin 2012).

Metoden för att få tag på information sker genom en så kallad elektronisk dropbox på hemsidan. Allt material som publiceras på sajten kommer ursprungligen från anonyma informatörer och Wikileaks själva står bara för dropboxen där vem som helst kan ladda upp material. Beskrivningen som organisationen själva ger för vilket material de eftersöker lyder ”hemligstämplat, censurerat eller på annat vis otillgängligt material av politisk, diplomatisk eller etisk betydelse”. (Wikileaks.org)

De första dokumenten släpptes i december 2006. De visade hur den somaliska politikern Hassan Dahir Aweys skrivit under planer på att mörda regeringstjänstemän i landet. Under de tre efterföljande åren publicerade man dokument som visade på bland annat korruption och mord i Kenya, brister på mänskliga rättigheter för fångar på Guantanamo Bay och illegal verksamhet inom den schweiziska banken Julius Baer. Avslöjanden som resulterade i att Assange fick motta pris från Amnesty International UK Media Award, men som annars väckte begränsad uppmärksamhet. (Wikileaks.org)

2.2. Assange och Wikileaks

I samband med att Wikileaks i april 2010 publicerade en video där amerikanska soldater sköt ihjäl obehäpnade civila i Bagdad i en helikopterattack blev uppståndelsen och debatten desto större. Nu riktades hela världens blickar mot organisationens talesperson och chefsredaktör Julian Assange, en då 39-årig man från Australien. En tidigare hacker som sedan starten haft en framträdande roll inom Wikileaks.

Senare under 2010 publicerade Wikileaks ytterligare läckor av amerikanska dokument.

Organisationen hade kommit över mer än 250 000 dokument där knappt hälften av dem var hemligstämplade. För att skydda känslig information som kunde skada individer i dokumenten, samt för att få ett större genomslag, tog man hjälp av de stora tidningarna New York Times, The Guardian, Der Spiegel, Le Monde och El Pais i publiceringen av dokumenten. Publiceringen möttes av häftig kritik i USA och flera inflytelserika amerikaner fördömde agerandet. Bland annat kallade vice-presidenten Joe Biden Assange för en högteknologisk terrorist (The Guardian 19 dec 2010). Joe Lieberman, ordförande i senatens utskott för inrikes säkerhet, har även han kritiserat Wikileaks. Liebermans stab skickade en förfrågan till Amazon.com om en förklaring till varför man upplät serverutrymme till Wikileaks. Kort därefter avslutade Amazon samarbetet och Lieberman gjorde ett uttalande där han uppmanade fler företag att göra samma sak med motiveringen: ”Wikileaks illegala, upprörande och ansvarslösa handlingar har skadat vår nationella säkerhet” (Lieberman.senate.gov 1 dec 2010). Efter det stoppade kortföretagen VISA och Mastercard möjligheten att donera pengar till Wikileaks via deras tjänster (Dagens Nyheter 7 dec 2010). Detta har satt Wikileaks i en tuff ekonomisk situation och i november 2011 släppte de ett pressmeddelande på hemsidan där man sa ”Vi är tvingade att lägga all vår tid på att samla in pengar för att säkra vår ekonomiska överlevnad.” vilket för tillfället har stoppat organisationens fortsatta publicering av nytt material.

Även om Wikileaks inte är lika slagkraftiga nu som för två år sedan har deras arbete bidragit till ett nytt medieklimate, och flera stora organisationer har startat whistleblower-funktioner där människor kan skicka in dokument anonymt för publicering. Där bland Al-Jazeera, Wall Street

Journal och Sveriges Radio (ajtransparency.com) (wsjsafehouse.com) (radioleaks.se).

20 augusti 2010 startades en polisutredning mot Julian Assange. Han anhölls och brottet han misstänktes för var våldtäkt på två kvinnor. Misstankarna ändrades efter ett dygn av åklagaren från våldtäkt till ofredande och anhållandet av Assange hävdades. Senare togs förundersökningen upp på nytt. I november kallades Assange, som då befann sig i Storbritannien, till förhör av åklagare och häktas i sin frånvaro. En internationell efterlysning utfärdades och Assange överlämnade sig till brittisk polis men samtidigt överklagade åklagare Marianne Nys rätt att använda sig av en internationell efterlysning. Assange fick inte rätt i de två första instanserna av det brittiska rättssystemet. Den brittiska motsvarigheten till Högsta Domstolen tog upp fallet i början av februari 2012. Resultatet av överklagandet väntas i skrivande stund komma inom de närmsta veckorna. (BBC.co.uk)

2.3. För svensk media en rättegång mot Assange?

9 mars publicerade The Guardian en artikel med rubriken ”The Dirty War on Wikileaks” skriven av John Pilger, två gånger prisad som årets journalist i Storbritannien. I den skriver han att krigsföring i media är lika viktigt som det på slagfältet när man går in i krig.

John Pilger är kritisk till hur svensk media förhåller sig till rättsfallet Assange och påstår att svenska medieorganisationer har dömt Assange på förhand. Han hävdar att de stora medieaktörerna i Sverige väljer att föra upp Assanges paranoia på dagorningen snarare än hur de egna makthavarna ger efter för NATOs och amerikanska intressen. Expressen beskrivs som en tabloid som har smutskastat Wikileaks i ett och ett halvt år med hjälp av uppgiftslämnare inom Stockholmspolisen, och Aftonbladet beskylls för att osakligt attackera Assange på ett personligt plan genom krönikor med rubriker som ”Assanges moraliska kollaps”.

3. Tidigare forskning

Pilger får medhåll i sin tes att Assange redan är dömd av svensk media i studien ”Does Sweden Inflict Trial by Media against Assange” från 20 februari 2011, genomförd av Marcello Ferrada de Noli. Han har mellan januari 2011 och februari samma år sammanställt alla artiklar publicerade i Aftonbladet, Expressen, DN och SvD rörande Julian Assange, sammanlagt 90 åsikts- och nyhetsartiklar. I sin analys kommer han fram till att endast 44 % av artiklarna är objektiva i sin rapportering, medan 20 % består av felaktig information och resterande 36 % utelämnar relevant information i rapporteringen. Ferrada de Noli kommer fram till att det finns en överrepresentation

av negativt vinklade opinionsartiklar om Assange i den svenska pressen. Som exempel tar han upp att Assange i Aftonbladet beskrevs som "en paranoid fåne som vägrar komma till Sverige och ställas inför rätta men som gladeligen ser till att de två kvinnorna han misstänks ha utsatt för sexövergrepp smutskastas över hela världen". I Expressen skrevs "Det svenska rättsväsendet har fått för sig att mr Assange har begått sexuella övergrepp. Åklagaren har inte förstått vad det handlar om. Mr Assange är inte ute efter sexuell njutning, den är bara ett ofrånkomligt inslag i hans egentliga behovstillfredsställelse - att läcka utan restriktioner". (ferrada-noli.blogspot.se)

Denna studie är alltså gjord efter vår undersökningsperiod, och om vårt resultat skiljer sig från Ferrada de Nolis tyder det alltså på att läget kan ha förändrats med tidens gång.

Kent Asp, professor på JMG vid Göteborgs Universitet, har sedan 1979 undersökt medias bevakning av de svenska partiernas kampanjer till riksdagsvalen. Resultatet i samtliga undersökningar har visat att medias bild är direkt kopplad till den faktiska valutgången. Får ett parti övervägande negativt vinklad rapportering blir också valresultatet försämrat, och vice versa. (Asp 2006:82)

Asps studie styrker teorierna om agenda-setting och visar än en gång prov på medias makt över den allmänna opinionen. Hans undersökning har även spelat in i vårt val av material, eftersom han även har kunnat peka på enskilda tidningars politiska tendens.

Expressen har i de två senaste undersökningarna hållit sig relativt neutrala, men var den av kvällstidningarna som mest gynnade de borgerliga partierna. Aftonbladet har under samma period i sin tur visat sig vara mest gynnsam mot socialdemokraterna, kvällspress som dagspress. (Asp 2006:41)

3.1. Wikileaks – Nyhetsrapportering i svensk dagspress

Författare: Mickael Lindstrand och Lucie Nilsson

I denna kandidatuppsats, skriven vid Lunds Universitet, undersöktes mediebilden av Wikileaks kring det omtalade släppet populärt benämnt som "Cablegate". Författarna har valt att enbart titta på åsiktsmaterial. Man utgår i sin kvalitativa textanalys från teorier om Agenda-Setting, Framing samt Gatekeeping, som innebär en händelses förmåga att kvala in som nyhet. Det man framför allt ville undersöka var hur den svenska mediebilden format diskussionen kring Wikileaks genom att kartlägga vilka ställningstaganden som görs i texterna.

Resultatet av analysen fick författarna att anse det rimligt att ifrågasätta den svenska dagspressens

nyhetsrapportering och ”dess inte alltid självklara syften”. Detta eftersom man fann två genomgående fenomen i tidningarnas texter:

”Dels misstänkliggörande, alltså att lägga fokus på kringliggande händelser som inte är direkt relaterade till läckan utan mer syftar till att svärta ner Wikileaks som organisation. Och dels osynliggörande som främst handlar om att lyfta fram ett ämne på bekostnad av ett annat. Där nyhetsmedierna alltså väljer att, medvetet eller omedvetet förlägga en annan händelse i obemärkthet.”

3.2. Wikileaks: En spark i rumpan för svenska journalister? (2011)

Författare: Emma Lavesson

Uppsatsens huvudsyfte är att undersöka svenska journalisters attityd till Wikileaks, och se huruvida de tycker att organisationen har påverkat den svenska journalistiken. Författaren har använt sig av en kvalitativ metod genom att skicka ut enkätfrågor till tio journalister verksamma på någon av Sveriges fyra största tidningar. Det sammanställda resultatet visade att de svenska journalisterna överlag var positivt inställda till Wikileaks, men att de inte tror att organisationen har påverkat den svenska journalistiken i någon hög utsträckning.

Detta resultat ligger inte till grund för vår undersökning, men det breddar bilden av svensk medias inställning till Wikileaks och kan vara intressant att beröra i diskussionen kring vårt resultat.

3.3. Porträtteringen av Wikileaks i svensk dagspress (2011)

Författare: Joanna Davis och Julia Brynolfsson

Uppsatsens syfte är att undersöka hur Wikileaks agerande porträtteras i svensk dagspress, om skribenterna tar ställning för eller emot Wikileaks samt om porträtteringen har förändrats efter anklagelserna mot dess talesman Julian Assange. Författarna har analyserat tio ledarartiklar som publicerats i Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter under år 2010. Teorierna inkluderar framing, intertextualitet och Lars Nords teori om ledarartiklar. Genom en kvalitativ retorisk analys, kompletterat med en komparativ studie i före och efter anklagelserna, har författarna kommit fram till att majoriteten av ledarskribenterna inte tar någon tydlig ställning för eller emot Wikileaks, med undantag för två artiklar vars skribenter tydligt uttrycker sina åsikter.

Det urskiljs ingen tydlig skillnad mellan artiklarna före och efter anklagelserna, dock visar de senare artiklarna en lite mer kritisk hållning mot Wikileaks. I porträtteringen av Wikileaks är det inte organisationens existens som debatteras utan snarare dess konsekvenser, ageranden och vem som bär det publicistiska ansvaret för det material som läcks.

Precis som den föregående uppsatsen är denna inte direkt kopplad till vår studie, men känns ändå

relevant för helhetsbilden av Wikileaks i Sverige. Eftersom åsiktsmaterialet inte visade sig särskilt färgat för någon av sidorna bör ju det innebära att de underliggande värderingarna inte heller visar sig särskilt tydligt. Dock är inte materialet direkt jämförbart med vår analys, då vi har fokuserat på två andra tidningar.

4. Teori

4.1. Agenda-Setting

Agenda-Setting, eller dagordningsteorin som den kallas på svenska, handlar om hur mediabilden styr den allmänna opinionen. Eller mer specifikt: Hur bilden av en händelse eller en person som förmedlas av media influerar den bild som allmänheten har av densamma. Enligt teoretiker som exempelvis Maxwell McCombs, råder det en hög grad av korrelation mellan dessa bilder. Enkelt uttryckt, media har på grund av sin starka ställning som primär informationsbärare en hög grad av inflytande över hur folk ser på en händelse. (McCombs 2004: 97)

Detta får till konsekvens att media kan styra den allmänna opinionen och på så vis påverka folk i den riktning man önskar. Men agenda-setting handlar också om vilka händelser som tas upp och prioriteras. De händelser som media lägger mycket vikt vid att täcka får också en hög prominens i folks medvetanden. För att ta ett aktuellt exempel kan Aftonbladets granskning av det svenska polisväsendet säkerligen fått som konsekvens att folk pratar om det även på arbetsplatsen.

Tidigare forskning på området har visat att agenda-setting kan påverka folks bild av verkligheten även när den bild som förmedlas inte är sann. Som exempel på detta kan man ta Reese och Danielians undersökning av rapporteringen kring drogproblemet i USA. De kunde visa att den ökade rapporteringen kring droger medförde att folk fick ett intryck av att detta var ett växande problem. Något som inte stämde överrens med verkligheten. Man kan även peka på McCombs och Reynolds undersökning av kriminalitet i media, som hade ungefär samma effekt på folks medvetande. Den här effekten kallas på svenska för drevjournalistik och innebär i praktiken att om en tidning börjar skriva mycket om en specifik händelse eller problem kommer många andra tidningar att haka på tåget, då man inte vill riskera att missa en stor nyhet. Man kan tala om en slags gruppmentalitet som drivs av på av den hårda konkurrens som råder på mediemarknaden. (Zatzick genom Castells 2011: 161)

Viktigt att ha i åtanke är att medias bild alltid är en förmedlad bild av verkligheten. Den kan aldrig vara verkligheten i sig, utan är alltid med nödvändighet en spegling av den. Journalisterna gör ett medvetet val i att lyfta fram vissa aspekter och undvika andra. (Ibid: 11) Det är här begreppet Framing kommer in i bilden.

4.2. Framing

Framing, eller inramning, av en händelse innebär att man belyser vissa aspekter av en händelse. Då ett händelseförlopp ofta är så komplext och mångfacetterat finns det så många potentiella beröringspunkter att en journalist alltid tvingas att göra ett val i vilka delar han eller hon låter ta plats i en artikel (Allan 2011: 74-75). Man kan tala om att journalisten tillskriver händelsen mening, men snarare är det kanske så att vad journalisten gör är ett val bland en lång rad potentiella meningar. I vår beskrivning av verkligheten görs alltid ett val, medvetet eller omedvetet. En tolkning. Det kan alltså sägas att det är genom vårt beskrivande, strukturerande och kategoriserande av verkligheten som dess mening framträder.

I framing ingår sådana handlingar som val av ämne, bild, berättarperspektiv, bildperspektiv, vilka attribut man tillskriver en händelse, vilka källor man använder samt vägande av fakta. Dessa bildar gemensamt den tolkning av omvärlden som vidareförmedlas till läsaren. (Strömbäck 2004: 41)

Genom inramning fångas vissa aspekter av en händelse upp och abstraheras, görs mer komplexa. Man försätter händelsen i ett större sammanhang, genom att exempelvis ta upp bakgrundsinformation och visa på att händelsen är del av någonting större. Det sammanhang som händelsen försätts i styrs av journalistens tolkning, som i sin tur ofta, om inte alltid, styrs av dennes syn på världen. Antingen som individ eller som medlem i ett kollektiv. (Allan 2011: 74-75)

På så vis kan man säga att nyheten spetsas till och fungerar som ett sätt att illustrera en större övergripande princip. Vilket får till konsekvens att även läsarens tolkning styrs i denna riktning. Han blir så att säga slussad in i ett visst tankemönster. Han presenteras med en färdig tolkning, som han sedan kan ta ställning till. Men han är i princip maktlös från att medvetandegöras om denna tolknings existens.

4.3. Indexering

Indexering har att göra med hur ett meddelande framförs i media, vilken vinkling eller åsikt som framförs. Hur viktig en händelse anses av media styrs, enligt Manuel Castells och andra teoretiker, i hög grad av samhällets elit och styrande. Det rör sig dock inte om direkt styrande, utan snarare är det så att media primärt får sin information om viktiga frågor från dessa kanaler. I vilken grad media indexerar opinionen styrs i sin tur av hur pass hög grad av samförstånd som råder mellan samhällets elit, regeringen och den allmänna opinionen. Ju mer konsensus desto mindre ifrågasatt blir den rådande bilden. Man upphör, i viss mån, att söka alternativa tolkningar av ett händelseförlopp. Man standardiserar en särskild inramning för den aktuella händelsen. (Castells 2011: 159)

Det skulle alltså innebära att även om den allmänna opinionen i hög grad påverkas av media, genom exempelvis agenda-setting, förläggs den egentliga makten till elit och styrande.

Det är först när det råder oenighet i en fråga bland samhällets eliter som någon egentlig diskussion

i frågan framförs i media. Man kan tala om att den oenighet som råder bland eliten får spelrum i media. Detta påverkar i sin tur hur den allmänna opinionen ser på frågan. De får ett intryck av att det finns oenighet, att frågan inte är svartvit. (Castells 2011: 160)

Medias inramning av en händelse kan placeras på en graderad skala, där det antingen råder *inramningsdominans*, där en specifik inramning står i stort sett oemotsagd, till *inramningsparitet*, där två eller flera inramningar tävlar om utrymme (Entman genom Castells 2011: 163). För att allmänheten skall ha möjlighet att verkligen dra sina egna slutsatser i frågan, är det viktigt att det finns alternativa inramningar att tillgå (Castells 2011: 160).

Makten att ifrågasätta en rådande inramning kan delas upp stegvis, där ju lägre individen befinner sig på stegen desto mindre makt har de att ifrågasätta den rådande inramningen. I takt med att en inramning blir mer dominant desto svårare blir det för exempelvis oppositionspolitiker att ifrågasätta den rådande opinionen. Exempelvis talar Castells om att protester som på något sätt avviker från den rådande opinionen ofta inramas på ett sådant sätt att man snarare fokuserar på protesten i sig istället för de protesterandes ståndpunkt. Den skildras som ett ”spektakel”. (Castells 2011: 163-4)

“Counter-frames have greater sway when they refer to culturally ambiguous events; for example, the management of the catastrophe caused by Hurricane Katrina, when the government’s protective role was contradicted by reports from the ground. However there is a possibility that media accept the administration’s framing of a problem but not the interpretation of the action that follows (...)” (Castells 2011: 164)

Med andra ord, det krävs en viss grad av oenighet i en fråga för att folk skall vara villiga att lyssna till alternativa tolkningar.

Castells påtalar också att inramning i viss mån styrs av den interna hierarki som råder mellan olika journalistiska institutioner. Där prominenta tidningar som exempelvis The New York Times har mer makt att styra vilken inramning som blir dominant. Denna makt minskar i takt med att man kommer allt lägre i hierarkin. Media har en viss möjlighet att introducera alternativa tolkningar som går emot maktens konsensus, men för att dessa skall få genomslag måste dessa stämma överrens med allmänhetens uppfattning, eller i alla fall medias uppfattning om denna. (Castells 2011: 164)

4.4. Media och makt – Manuel Castells

“The social power in our world – violence and discourse, coercion and persuasion, political domination and cultural framing – have not changed fundamentally from our historical experience, as theorized by some of the leading thinkers on power. But the terrain where power relationships operate has changed in two major ways: it is primarily constructed around articulation between the global and the local; and it is primarily organized around networks, not single units. Because networks are multiple, power relationships are specific to each network.” (Castells 2011: 50)

Vi kan alltså tala om att även om makt fortfarande vilar på samma grundvalar så har de senaste decennierna präglats av en omvandling i hur dessa faktorer opererar ute i världen.

Globaliseringen har medfört att makten kan operera på ett helt nytt sätt, den är inte längre bunden av geografiska begränsningar. En av maktens viktigaste medel är möjligheten att forma kulturella och sociala diskurser, något som är nödvändigt för att staten skall kunna behålla sin makt i en allt mer globaliserad värld. (Castells 2011: 51-52)

“First, because networks are global, the state, which is the enforcer of power through the monopoly of violence, finds considerable limits to its coercive capacity unless it engages itself in networking with other states, and with the power-holders in the decisive networks that shape social practices in their territories while being deployed in the global realm. Therefore, the ability to connect different networks and restore some kind of boundary within which the state retains its capacity to intervene becomes paramount to the reproduction of the domination institutionalized in the state.” (Castells 2011: 51)

Detta har medfört att maktens diskurs tvingats anpassa sig till den nya tiden. Det har blivit nödvändigt att forma en diskurs som har möjlighet att omfamna en lång rad kulturer; med alla de skillnader som ryms inom de olika kulturella sfärerna. Makt byggd enskilt på våld är sällan lönsamt. För att bygga upp en stabil maktstruktur krävs det att samtliga inblandade har gemensamma värden, strävar mot samma mål. Den starkaste makten bygger på att de styrande kan forma en diskurs som samtliga sociala agenter kan skriva under på, maktens diskurs blir därmed internaliserad. Man kan tala om att en gemensam kulturell inramning är en nödvändighet för att globalisering över huvud taget skall vara möjlig. (Castells 2011: 51-52)

Vad som görs av proteströrelser, där Wikileaks kan sägas ingå, kan inom denna ram beskrivas som ett ifrågasättande av samhällets dominanta diskurser och dess kulturella inramning. Men för dem ligger ett stort problem i att de ofta utgår ifrån ett lokalt perspektiv. Medan den makt de ifrågasätter befinner sig på en global nivå. Därför har ett av dessa typer av rörelser huvudproblem i "nätverkssamhället" blivit mobilisering. Hur går man ifrån det lokala till det globala, för att på så vis ha möjlighet att få genomslag för sina värden och värderingar? Castells påtalar i sammanhanget att pengar är en av de starkaste, kanske dominerande "all-purpose exchange value". Den som har pengar har makten att påverka, att vända vågen i sin favör. Men han talar även om diskurser som en avgörande faktor när det gäller att påverka. (Castells 2011: 52)

“Because the public mind – that is, the set of values and frames that have broad exposure in society – is ultimately what influences individual and collective behavior, programming the communication networks is the decisive source of cultural materials that feed the programmed goals of any other network.” (Castells 2011: 52)

Med andra ord, för att påverka makten måste man påverka folket. Tala till bönder på bönders vis. Som vi tidigare varit inne på i teori avsnittet har media en mycket stark möjlighet att forma den allmänna opinionen. Det blir därför högst relevant att studera hur ett fenomen skildras i media, då denna bild i hög grad påverkar folks bild.

5. Metod

5.1. ECA

För att genomföra vår undersökning kommer vi att använda oss av en kvalitativ analysmodell. En djupare analys av kvalitativ modell är nödvändig eftersom det vi vill undersöka inte går att mäta med en kvantitativ metod. Vi vill ha möjlighet att djupare analysera ett mindre antal artiklar, snarare än att bara skrapa ytan på ett större antal. Vi har därför bestämt oss för att genomföra undersökningen enligt modellen *Ethnographic Content Analysis*, eller ECA. Den passar väl in i vår linje att försöka hitta tendenser och jämförbara egenskaper kring nyhetsrapporteringen av Assange (Altheide 1996: 13-19).

Faktumet att vi använder oss av ECA-modellen gör att det läggs mer vikt på oss som genomför studien. För att kunna analysera materialet som vi vill undersöka använder vi oss av ett protokoll. Protokollet som vi använder oss av kommer medvetet att bestå av breda frågor där vi själva måste tolka och koda informationen i vårt urval, för att lägga fokus på det som är relevant för vårt syfte och mål med studien. Varje fråga representerar en bred kategori där de sammanställda svaren ska ge oss en överskådlig bild av det vi vill undersöka. Protokollet finns bifogat under bilaga 9.

För att komplettera modellen kommer vi också bitvis att använda oss av en så kallad *lingvistisk textanalys*, eller *critical discourse analysis (CDA)*. Denna metod är också kvalitativ och ska på ett djupgående sätt undersöka hur en skribent medvetet, och kanske framförallt omedvetet, låter sina personliga värderingar lysa igenom i texten. Vi vill i vissa fall även använda oss av semiotiska analysverktyg, som också är bra för att upptäcka texters underliggande budskap.

5.2. CDA

Under rubriken "Lingvistisk textanalys" i boken *Textens mening och makt* tar författarna Göran Bergström och Kristina Boréus upp en rad olika grepp för att undersöka texters semiotiska betydelse. Eller som de själva formulerar det: "(...) att uppdaga ideologiska budskap som inte utsägs lika tydligt som de som kommer till uttryck med bokstavligt formulerade argument eller uttalade idéer." (Bergström & Boréus 2005:263).

För att lyckas med detta använder sig Bergström och Boréus sig av olika språkliga analysverktyg, där huvudgrupperna kan sägas vara undersökningen av metaforer, meningsuppbyggnad samt ordval. Dessa aspekter av människans språkbruk är ofta mer oreflekterade och undermedvetna, och genom att studera dem kan man få en inblick i hur författaren ser på objektet i fråga och samhället i

stort. Författarna menar att vårt sätt att använda språket är sammanvävt med hur vi uppfattar världen. (Bergström & Boréus 2005:263–64)

5.3. Metaforer

Metaforer kan användas på olika sätt och med olika avsikter, men den form av begreppet som vi och Bergström och Boréus fokuserar på är den mer undermedvetna användningen av metaforer, snarare än den retoriska. Det är förstås svårt för oss att veta om journalisten avsiktligt planterar värderingar i metaforen, men skulle så vara fallet har det ingen direkt betydelse för vårt resultat.

”En metafor beskriver någonting i termer av något annat som det inte är” (Bergström & Boréus 2005:264). En metafor skapas alltså när man beskriver exempelvis en händelse eller personlighetsdrag med något som egentligen inte går att applicera på den situationen. Ett konkret exempel skulle kunna vara om man rapporterar om turerna kring Assanges rättegång som en ”cirkus”. Genom att beskriva situationen med denna metafor kopplar man också samman Julian Assange med de associationer en cirkus medför. (Bergström & Boréus 2005:264–265).

5.4. Meningsbyggnad och ordval

Ett centralt begrepp vid analys av meningsuppbyggnad i en text är *transitivitet*. Det fokuserar på vilket perspektiv som väljs när man rapporterar om ett händelseförlopp eller någon slags relation, vilket är viktigt för att undersöka när man vill få en bredare syn på hur en skribent framställer samhällliga processer. (Bergström & Boréus 2005:281)

Transitiviteten kan delas upp i tre delar: processer, deltagare och omständigheter. En process kan i sin tur delas upp i *handlingar* eller *händelser*. En handling innebär att det är någon som utför någonting avsiktligt, och kan identifieras med aktiva ord som ”säger”, ”åker”, etc. En händelse däremot innebär att personerna i fråga inte handlat medvetet och kan identifieras med ord som exempelvis ”uppstod” eller ”skadades”. När journalister beskriver någonting som en handling snarare än en händelse är detta ett ställningstagande från dennes sida. Även deltagare kan delas in i två motparter, *agenter* och *deltagare som påverkas*. Agenten är då den som står för handlingen och deltagaren som påverkas är vad det låter som. Är deltagaren mänsklig benämns hon som *mottagare*, och en icke-mänsklig sådan kallas för *objekt*.

Den tredje och sista delen i transitivitetsbegreppet, omständigheter, benämner var och när händelsen eller handlingen inträffade. (Bergström & Boréus 2005:282–284)

Ett annat begrepp kopplat till transitivitet är *transformation*. Det innebär i princip att författaren väljer att inte ta upp något eller några av de element ett skeende eller händelseförlopp består av. Kopplat till transformation i sin tur är begreppet *nominalisering*, som innebär att man beskriver

någonting i substantivform snarare än verb- eller adjektivform. Det medför att man kan rapportera om en händelse eller handling utan att nämna en viss deltagare. En annan form av transformation, *passivering*, innebär att man skiftar fokus från agent till mottagare. Även här innebär det att en viss deltagare kan suddas ut, nämligen agenten. (Bergström & Boréus 2005:284–285)

Även journalistens val av ord kan vara intressant att kolla på. Det får framför allt betydelse när man tar en djupare titt och undersöker vilka ord journalisten *kunde* ha valt, men inte gjorde. Alla ord har synonymer, och i många fall är vissa synonymer mer värdeladdade än andra. Valet av ett visst ord framför ett annat kan alltså tyda på ett ställningstagande från skribentens sida, medvetet eller omedvetet. (Fowler 1991:72–74)

5.5. Semiotik

”All kommunikation kan brytas ned till tecken, som i system bildar olika koder. (...) Dessa tecken får betydelse genom sin relation till annat och sitt sammanhang.” (Falkheimer 2001:40). Semiotik är alltså en väldigt djupgående och relativt komplex analysmetod, men vi kommer enbart använda oss av en del inom begreppet, nämligen *konnotationer* och *denotationer*.

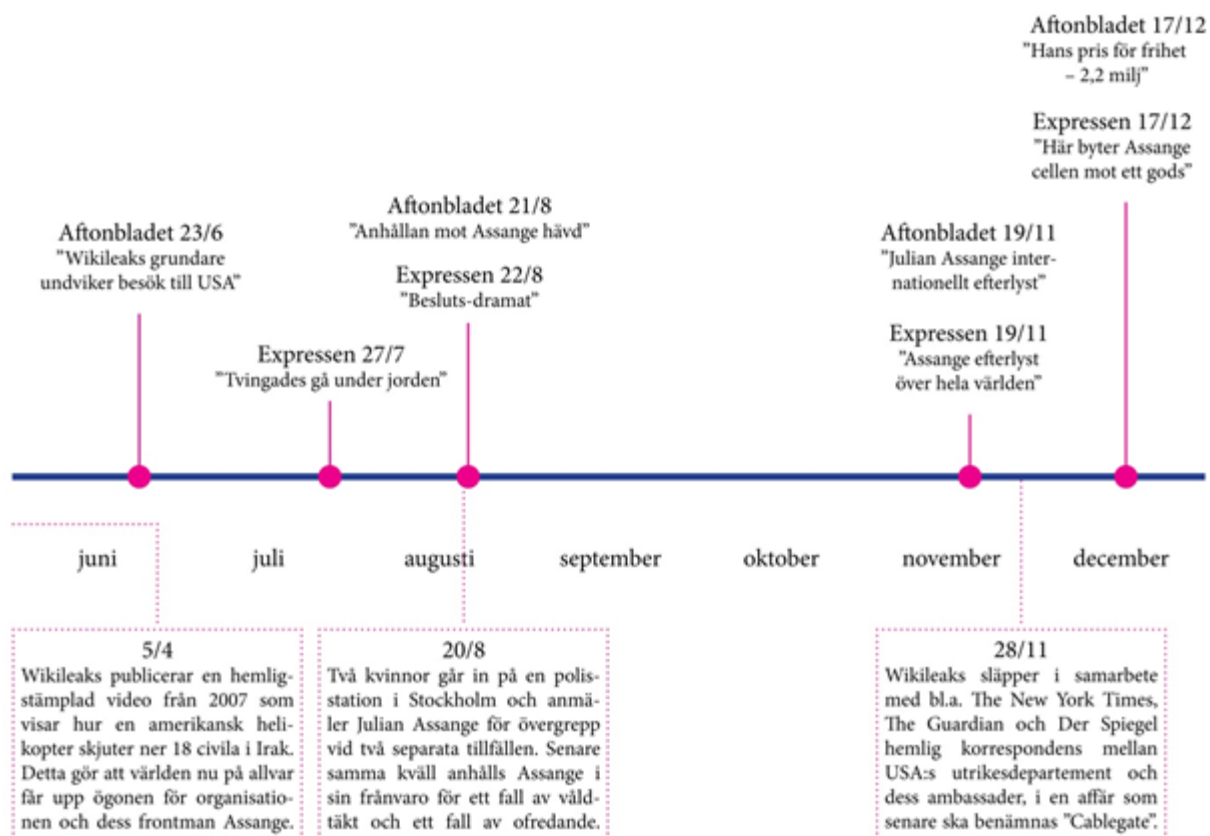
Den denotativa sidan av en symbol (i vårt fall oftast ett ord) är den första, direkta betydelsen, medan den konnotativa sidan innefattar alla de associationer som symbolen medför (Gripsrud 2002:148). Om Julian Assange exempelvis beskrivs som ”blonderad” i en artikel är denotationen ljus hår, medan konnotationer kan innefatta exempelvis fåfänga eller dumhet.

6. Material

Vi har valt att undersöka mediebilden av Julian Assange i två tidningar – Aftonbladet och Expressen. Att vi har valt just de tidningarna beror på ett antal olika faktorer som vi känner är relevanta i sammanhanget. För det första är de två av Sveriges absolut största tidningar, och har även välbesökta hemsidor som lockar läsare varje dag. Båda är dessutom kvällstidningar och därmed konkurrenter på samma marknad, och slåss om samma typ av läsare. För det andra har de olika ägare och olika politiska inriktningar (Aftonbladet: Schibsted, obunden socialdemokratisk, Expressen: Bonnierkoncernen, obunden liberal)

Slutligen är tidningarna dessutom extra intressanta i frågan om just Wikileaks och Julian Assange, då de båda har egna intressen inblandade. Aftonbladet har arbetat för att Wikileaks ska få ett svenskt utgivningsbevis, och gjorde även klart med Assange som kolumnist i tidningen bara dagar innan våldtäktsanklagelserna uppdagades. Våldtäktsanklagelser som Expressen var först i landet (och världen) att rapportera om, vilket såklart skulle innebära en större och mer uppmärksammat bedrift om Assange verkligen skulle visa sig skyldig.

De artiklar vi har valt att analysera är hämtade från den senare halvan av 2010, en period då både Assange och Wikileaks började figurera på allvar i svensk och utländsk press. Under dessa månader gick de från att vara relativt okända för gemene man till att omskrivas nästan dalgigen i media. Vårt specifika urval av artiklar har också berott mycket på möjligheten att hitta motsvarande nyhet i de båda tidningarna, så att det går att jämföra skildringen på ett rättvist sätt. Artiklarna är tagna från tidningarnas hemsidor och Mediearkivet, och bifogas i bilagorna till uppsatsen.



Hämtade artiklar. Tidslinje juni-december 2010.

7. Analys och resultat

De analyserade artiklarna presenteras här i kronologisk ordning. Vi börjar med att förklara vad själva nyheten är – varför tidningarna väljer om att skriva om Julian Assange just den här dagen, för att sedan göra en översiktlig beskrivning av de enskilda artiklarnas innehåll, och slutligen tolka och jämföra de båda texterna. I slutet av kapitlet finns även en sammanfattande redovisning av analysens mest anmärkningsvärda resultat.

7.1. ”Personporträtt” på Assange innan våldtäktsanklagelserna

De två första artiklarna är hämtade från olika månader, men själva anledningen till artikeln är fortfarande densamma. Det skiljer en månad mellan artikelsläppen men man talar om samma saker, utan att organisationen genomgått några större ändringar vare sig i organisation eller mediebild. De är båda nyhetsartiklar där Julian Assange är huvudperson, till den grad att de liknar personporträtt. Nyheten (att han gjort offentliga framträdanden) nämns i periferin och istället gör man en sammanfattning av mannen bakom Wikileaks, Julian Assange.

7.1.1. Aftonbladet, 23 juni 2010 – ”Wikileaks grundare undviker besök i USA” (Bilaga 1)

Artikeln presenterar Julian Assange som mannen som är Wikileaks ansikte utåt, i en personlig porträttnande nyhetsartikel. Nyheten är att Julian Assange har hållit ett seminarium inför EU-parlamentet, hans första offentliga framträdande på en månad.

Källorna som man har använt är direkta citat från Assange, men även Assange-citat från Tidningen The Guardian och BBC. Källorna för faktarutorna redovisas inte.

I artikeln är Assange den enda aktören som kommer till tals, och han får presentera sitt perspektiv på hur Wikileaks ställts mot USA, och i förlängningen yttrandefrihet kontra nationell och individuell säkerhet. Man ger Assange fria tyglar att säga vad han vill utan att ställa några följdfrågor, och kritiken som riktats mot Wikileaks i samband med läckan tas inte ens upp.

Assange och Wikileaks är väldigt sammankopplade i artikeln. Wikileaks beskrivs som ”hans organisation”, och båda aktörer i sig beskrivs väldigt positivt. I en faktaruta beskrivs Wikileaks som ”sajten som gång på gång publicerat revolutionerande hemliga dokument från hela världen”. Man skriver att Wikileaks skyddar sina källor med hjälp av avancerad kryptering, och kompletterar det i brödtexten med att misstänkte Bradley Manning blivit upptäckt på grund av att han själv skrutit om läckan på Internet. Detta rentvår indirekt

Wikileaks från något ansvar att Manning sitter fängslad.

Assange framställs i mångt och mycket som ett offer. Man skriver att han har ”hållit sig gömd i en dryg månad”, och att han är eftersökt av de amerikanska myndigheterna. Assange själv säger i citat att han känner sig säker men att han är på sin vakt. I en faktaruta som hör till artikeln beskriver man Assange som ”mannen bakom Wikileaks” där man säger att han målat upp sig själv ”som en nätets David mot Goliat”. En mystisk man som inte har någon offentlig bakgrund eller fast bostadsadress. Han sägs även ha grundat Wikileaks tillsammans med människorättsaktivister från hela världen, vilket reflekteras positivt på Assange.

Bilden i artikeln är en ansiktsbild på Julian Assange där han ser allvarlig ut och tittar rakt in i kameran. Bilden är professionellt tagen.

7.1.2. Expressen, 27 juli 2010 – ”Tvingades gå under jorden” (Bilaga 2)

Här motiveras artikeln med att Julian Assange gjort ett framträdande på en presskonferens på Frontline Club i London dagen innan, där han försvarade Wikileaks publicering av hemligstämplade dokument.

Källorna som redovisas är direkta citat från Assange, bakgrundsinformation som tidigare publicerats i The Guardian och citat från Eric Corley som publicerats via tekniksajten CNET.

Företaget PRQ som förser Wikileaks med servrar finns också representerade.

Assange är den aktör som står för nästan alla pratminus. I sina citat får han förklara och försvara publikationen av hemlighetsstämplade amerikanska dokument, samt att amerikanska regeringen bett australiensiska regeringen att övervaka honom. Artikeln i stort handlar först och främst om att Assange och Wikileaks är på kollisionskurs med amerikanska staten efter publikationen. Assange får berätta sin del av historien, och gör det genom att dra en parallell. ”Det här är motsvarigheten till att öppna Stasiarkiven. Det är den ena jävliga händelsen efter den andra”. Dock så väger artikelförfattarna upp detta med att även redovisa den andra sidans argument. Man tar upp argument från Vita Huset som säger att Wikileaks ”sätter tusentals människors liv på spel genom att publicera...” och kallar Assange för ”oansvarig” och en ”säkerhetsrisk”.

Även i denna artikel framställs Assange som ett offer. I ingressen står det att ”han jagades in i det sista av Pentagon och tvingades att gå under jorden. De avslöjade dokumenten har gjort Wikileaks grundare Julian Assange, 39, till en av den amerikanska militärens största fiender”. Detta fylls på ytterligare i ett bakgrundssjok där det framkommer att han ”sällan sover i samma säng två nätter i rad av rädsla för sin egen säkerhet”. Wikileaks och Assange kopplas genomgående ihop väldigt starkt. I texten står ”men innan han hann publicera

började Pentagon jaga honom”, vilket tyder på att Expressen tolkar det som att det är han som publicerar och inte Wikileaks, samt att Pentagon riktar in sig på Assange som privatperson snarare än Wikileaks som organisation.

Julian Assange har ofta utmålats som en paranoid man, en bild som delvis också förstärks i de båda artiklarna. Expressen försvarar dock Assanges beteende en aning genom att beskriva det som ”inte orimligt, då två personer som jobbat åt Wikileaks mördades i Nairobi förra året”. I övrigt beskriver man Assange som en människa som aldrig haft några fasta rötter i sitt liv. ”Assange gick i 37 olika skolor under sin uppväxt. Han har fortfarande inget hem utan reser ständigt runt med två ryggsäckar”. Man berättar även att han har studerat matematik och fysik på universitetet, vilket torde öka hans anseende och legitimitet.

Även Expressen har en faktaruta om Wikileaks största avslöjanden. Till skillnad från Aftonbladets motsvarighet är denna inte lika positivt färgad, även om det överlag är till organisationens fördel. Till exempel nämner man de amerikanska helikoptersoldaternas försvar till dödsjutningen i Irak (”Attacken utlöstes av att soldaterna såg en man som de trodde bar ett gevär”). Jämfört med Aftonbladets beskrivning av skyttarna som ”skrattande amerikanska soldater”, framställs händelsen här som lite mer av ett misstag.

7.1.3. Jämförelse

I båda artiklarna är vinkeln att publiceringen av amerikanska dokument har gjort Julian Assange och amerikanska staten till fiender, där Assange försätts i en offerroll. I båda artiklarna skildras Assange som en rotlös man som ständigt är på resande fot. Detta tycker vi bjuder in till två olika tolkningar: antingen som opålitlig och underlig, eller som något av en ”James Bond-figur”. Båda artiklarna avskriver indirekt Wikileaks ansvar för att Bradley Manning fängslats med att berätta att Manning blivit upptäckt sedan han själv talat om det på internet.

Båda tidningarna använder sig också av metaforer. Aftonbladet säger att Assange ”varit i blåsväder” och att Wikileaks läckor ”fått USA att se rött”. Denna användning av metaforer känns som ett sätt att försköna eller förmildra omständigheterna. Ett sätt att förringa kritiken genom att använda sig av ganska oseriösa metaforer. Faktum är ju att han och Wikileaks anklagats för att ha satt tusentals människors liv på spel genom sin publicering av hemligstämplat material. Om vi tillämpar samma tolkning på Expressens metafor ”satt på en krutdurk” innebär det att tidningen istället vill förringa värdet i publiceringen av de hemliga dokumenten. Dock känns det som att samtliga metaforer också till stor del har en dramatiserande funktion. Inte minst metaforen att Assange fått ”gå under jorden”, som båda tidningarna använder sig av.

Ordvalen skiljer sig också en aning. Expressen väljer ordet ”jagas” i samma sammanhang som Aftonbladet väljer ”eftersöks”. Även detta kan tyda på en extra dramatisering från Expressens sida, men kan också tolkas som att Expressen ger USA:s anklagelser mer legitimitet, då ”jagas” är ett starkare ord. Aftonbladet har däremot ett starkare ordval i sin faktaruta. Där används ordet ”bevis” flera gånger vid beskrivningen av Wikileaks läckor, när Expressen använder ord som ”visar” eller ”konstaterar”.

Expressens artikel är något längre och tar upp mer historia. Bland annat om Bradley Manning och exempel på hur Pentagons ”jakt” på Assange har sett ut i praktiken och vad det fått för konsekvenser. Detta kan man göra eftersom artikeln är längre, och fungerar bara som ett bakgrundskapitel.

Vi har också jämfört vilka aktörer Assange kopplas samman med i texterna, alltså aktörer som inte är direkt relevanta för nyheten i sig. I Expressen är kopplingen till ”hackare” väldigt märkbar. Förutom att han själv benämns som en före detta datorhackare som alltid reser med en stationär dator i en av sina två ryggsäckar, skriver man utförligt om både Bradley Manning och Adrian Lamo. Det berättas även att han skulle ha föreläst på en hacker-konferens i New York. Aftonbladet berättar istället att han har föreläst om frihet på internet i EU-parlamentet, vilket säkert behandlar ungefär samma ämne, men som i beskrivningen ger helt andra konnotationer. Den revolutionära frihetsaspekten förstärks också i förekomsten av andra aktörer i Aftonbladet, som till exempel samarbetet med kinesiska dissidenter, människorättsaktivister och tjetjenska rebeller. Båda tidningarna kopplar honom även till The Pirate Bay, vilket kan uppfattas olika beroende på vem som läser det och vilken personlig koppling man har till organisationen. Aftonbladets hackerkoppling är inte lika stark, förutom beskrivningen; ”Allt tyder på att Assange är en före detta hacker från Australien”.

En stor skillnad i de två artiklarna är att Aftonbladet enbart låter Assange berätta sin historia med fria tyglar. Ingenstans i texten presenteras den kritik som riktats mot Assange som person eller Wikileaks som organisation. Läger man till det som står i de väldigt okritiska faktarutorna där man säger att Wikileaks ”publicerat revolutionerande dokument” och där Assange (förvisso i form av självbeskrivning) beskrivs som ”en nätets David mot Goliat” förstärks den känslan ännu mer. I Expressen väljer man att låta Assange prata och presenterar den andra sidans åsikter och argument i löpande text. Man tar upp faktumet att amerikanska staten anklagat honom för att försätta människor i livsfara genom att publicera hemlighetsstämplade dokument samt att de stämplat honom som ”oansvarig” och ”en säkerhetsrisk”.

7.2. Våldtäktsanklagelserna hävs

På eftermiddagen den 21 augusti, dagen efter anmälan, beslutar chefsåklagare Eva Finné att slopa de initiala anklagelserna om våldtäkt och därmed häva det anhållningsbeslut som utfärdats mot Assange dagen innan. Anklagelserna angående sexuellt ofredande utreds dock fortfarande.

7.2.1. Aftonbladet, 21 augusti 2010 – ”Anhållan mot Assange hävd” (Bilaga 3)

Artikelns inledning tar upp lite om den ursprungliga anmälan och fokuserar sedan starkt på att detta alltså var felaktigt. Efter ett tag nämns det att han fortfarande är misstänkt för ofredande, men åklagarsidan får bara svara på frågor om varför han inte längre är anklagad för våldtäkt.

Förutom intervjun med Karin Rosander, informationsdirektör på åklagarmyndigheten i Stockholm, och uttalanden från chefsåklagare Eva Finné, har man pratat snabbt med polisen Ola Törndahl och Aftonbladets chefredaktör Jan Helin. Även Assange själv får mot slutet av artikeln chansen att dementera anklagelserna i ett mail skickat till tidningen.

Mitt i artikeln finns även ett bakgrundsstycke om Julian Assange och Wikileaks, som i princip fungerar som en faktaruta. Informationen känns positivt vinklad för organisationen, vilket stärks av ordval som till exempel ”avslöjat flera missförhållanden”. I detta stycke sammankopplas Assange och Wikileaks också med ett par olika aktörer som skribenten valt att ta med i bakgrunden. De ansedda tidningarna New York Times, The Guardian och Der Spiegel ger legitimitet till verksamheten, och de kopplas också ihop med Sveriges starka yttrandefrihetslagar. I det efterföljande stycket nämns att han har haft kontakt med den socialdemokratiska Broderskapsrörelsen och Piratpartiet, vilket också säger någonting om Assanges politiska inriktning.

Bortsett från bakgrundsstycket är det mest fokus på Assange som privatperson, och förutom att benämna honom som ”Wikileaksgrundaren” några gånger är kopplingen till organisationen inte överdriven.

Ska man kolla på hur Assange framställs är det lätt att få intrycket av att han är svårnådd och eventuellt inte tar anklagelserna riktigt på allvar, vilket kan indikera att han antingen är oskyldig eller att han är skyldig och inte vill konfronteras med anklagelserna.

En annan sak vi har noterat är inkonsekvensen angående pratminus eller citattecken när man hämtar ett uttalande från en skriftlig källa. Assange tilldelas citattecken när man hänvisar till hans mail, men Finné återges med talstreck trots att det är hämtat från ett pressmeddelande.

Bilden till artikeln är samma som användes i ”Wikileaks grundare undviker besök i USA” som vi tidigare analyserade.

7.2.2 Expressen, 22 augusti 2010 – ”Beslutsdramat” (Bilaga 4)

Expressens artikel i ämnet är hämtad från papperstidningen dagen efter, den 22 augusti 2010. Om vi börjar med bilderna kan vi konstatera att de har en helsidesbild föreställande den nya åklagaren Eva Finné sittandes i ett konferensrum och seriöst verkar bedöma ett par papper. På den andra sidan i uppslaget hittar vi fem nya bilder som kompletterar den tidslinje Expressen tagit fram, under rubriken ”Assange-gate – minut för minut”. Den lilla bilden på Assange är betydligt mindre professionell än Aftonbladets val. Här har han fångats med en väldigt konstig min, med en öppen, halvleende mun.

Expressens källor känns dock väldigt nyanserade, även om man i texten fokuserat mest på åklagarsidan. Eftersom Assange ännu inte har en advokat, och man inte kan kräva att Expressen ska få tag på Assange själv, är det svårt att ha med någon som får stå på försvarssidan. Att artikeln ändå har med Kristinn Hrafnsson, som jobbar väldigt nära med Assange, ett uttalande från Wikileaks twittersida samt utdrag från ett officiellt mail Assange skickat ut, känns då som en bra lösning från tidningens sida. Det kan ju dock tyckas att Hrafnsson kunde ha fått lite mer utrymme i artikeln, när man ändå fått tag på honom. Ingen bakgrund tas upp, varken om Assange eller Wikileaks, vilket gör kopplingen mellan privatpersonen och organisationen väldigt lös.

Rent språkligt är texten också relativt neutral. Dock känns det första stycket i brödtexten väldigt konstigt formulerad, och även om det skulle vara en oavsiktlig miss från skribenten blir tolkningen inte direkt fördelaktig för Assange: ”När jouråklagare, Maria Häljebo Kjellstrand fattade sitt beslut i fredags kväll visste hon direkt vem Julian Assange var. Hon har jobbat som åklagare i sju år – främst med sex och relationsbrott.”

7.2.3. Jämförelse

Många av skillnaderna artiklarna emellan går att utläsa redan i rubrik och ingress. Aftonbladet är tydliga med vad nyheten handlar om med rubriken ”Anhållan mot Assange hävd” och underrubriken ”Inte längre misstänkt för våldtäkt”. Ingressen har samma fokus och avslutas med ett pratminus där den nya åklagaren får hamra in samma budskap än en gång: ”Jag anser inte att det finns anledning att misstänka att han har begått våldtäkt”.

Expressen har beskrivit skeendet under rubriken ”Beslutsdramat, Assange-gate – minut för minut”, med underrubriken ”Åklagaren som anhöll Assange: ’Jag ångrar det inte’”. Ingressens avslutande pratminus hamrar precis som Aftonbladets motsvarighet in samma uttalande igen: ”Jag ångrar det inte på något sätt”.

Trots att ingen av tidningarna vid separat läsning verkar ha gjort ett ställningstagande i frågan blir

skillnaden desto mer märkbar vid en jämförelse. Aftonbladets text får anhöllan, grovt uttryckt, att framstå som ett misstag, medan Expressens på något sätt vill rättfärdiga den ursprungliga anklagelsen. Rubrikvalen antyder ju också att Expressen vill dramatisera händelsen medan Aftonbladet snarare vill tona ned den ursprungliga nyheten.

I ett transitivitetssammanhang väljer alltså Aftonbladet att framhäva Assanges perspektiv på händelseförloppet, medan Expressen väljer åklagarsidans. Aftonbladet har också *nominaliserat* våldtäkten på ett sätt som skiljer sig från Expressen. Genom att bara använda ordformen ”våldtäkt” snarare än ”våldtagit” kan man rapportera om händelsen utan att nämna någonting om de kvinnliga offren som stått för anmälan. Expressen använder sig av samma val av ordform men refererar ändå till kvinnorna vid ett flertal tillfällen, och osynliggör dem därmed inte på samma sätt.

7.3. Assange blir internationellt efterlyst

Den 19:e november presenterar Aftonbladet och Expressen varsin artikel i samband med att en internationell efterlysning gått ut efter Julian Assange. Denna efterlysning är kopplad till våldtäktsanklagelserna, som återupptagits efter att Marianne Ny tagit över positionen som åklagare. Efterlysningen gjordes tidigare samma dag, varpå den sedan gick ut i både det svenska rättssystemet, Schengensystemet SIS och Interpol. I och med detta var Julian Assange internationellt efterlyst, och i fortsättningen skulle han kunna gripas i samtliga länder med koppling till något av de tre systemen och i och med detta riskera att utelämnas till Sverige. Detta förutsatte dock att Interpol godkände efterlysningen, vilket åtminstone Aftonbladet bedömde som troligt.

7.3.1. Aftonbladet, 19 november 2010 – ”Julian Assange internationellt efterlyst” (Bilaga 5)

I denna artikel delar Aftonbladets journalist kreditering med TT, vilket kan innebära att vissa stycken inte är skrivna av tidningens egen skribent. Vi anser dock att den fortfarande är relevant att analysera då innehållet ändå har formats och skrivits om av tidningen själv, och kan påverka Aftonbladets läsare i den riktning man vill.

Man har inte heller intervjuat någon utan bara tagit citat ur överklagandet till Svea hovrätt från Assanges advokat Björn Hurtig. Där påpekas att Assange vid flera tillfällen föreslagit datum för att delta i förhör, men att åklagaren nekat dessa.

Man lägger genomgående ganska mycket fokus på den rättsliga processen, och poängterar att efterlysningen hävs om Assanges häktningsöverklagan går igenom. Man gör ingen affär av att presentera Assanges personliga eller professionella bakgrund, förutom att repetera vilka brott han är

anklagad för. Artikeln illustreras med en porträttbild av Julian Assange, förmodligen tagen från en presskonferens eller liknande officiellt uppdrag.

Värt att notera är att ingressen inleds med adjektivet ”Våldtäktsmisstänkte Wikileaksgrundaren”, vilket förstärker kopplingen till anklagelserna och i viss mån kan ses som ett svartmålande. Att det förekommer så tidigt i artikeln visar också på att man bedömt det som särskilt viktigt att poängtera.

I övrigt får texten sägas vara informativ och saklig, några egentliga värderingar förekommer inte i resten av artikeln. Dock skall poängteras att man omnämner honom som en mycket upptagen man ”med engagemang över hela världen.” (Inte tid med något så ”trivialt” som våldtäktsanklagelser?)

7.3.2. Expressen, 19 november 2010 – ”Assange efterlyst över hela världen” (Bilaga 6)

Expressen har intervjuat både Assanges advokat Björn Hurtig och hans brittiske motsvarighet Mark Stephens. Fokus läggs dock på överåklagare Marianne Nys uttalanden, som placerats i ingressen och en bit in i brödtexten.

Precis som i Aftonbladet påpekas det att Assange inte motsatt sig till förhör, utan har nekats möjlighet till dessa av åklagaren. Detta rimmar dock illa med hur situationen beskrivs i ingressen, när det heter att han ”gömmar sig i Storbritannien” och kommer gripas om han anträffas. Man får i beskrivningen av Assange en bild av att han är en man på flykt. Förutom att han ”gömmar sig” illustreras detta också med beskrivningar som ”lyste med sin frånvaro” och ”försvann efter mötet”. Värt att nämna är även att Ny inte frågas ut om varför man nekat hans förslag på möten.

Det förekommer två anonyma källor i artikeln, i övrigt är källorna namngivna och därmed mer legitima. En av källorna får uttala sig i det avslutande stycket med mellanrubriken ”Wikileaks läcker” som inte har någon direkt koppling till nyheten. Här använder man också starka värdeord som att organisationen ”kollapsar”, vilket ger intrycket av att Wikileaks för en förlorande kamp.

Artikeln illustreras av en bild på en trött, nedstämd och orolig Assange. Hans hängiga ögon och mungipor förstärker verkligen bilden av en jagad brottsling. Bilden är inofficiellt tagen och påminner nästan lite om en paparazzi-bild. Dock verkar den inte överdrivet osaklig vid en första anblick.

7.3.3. Jämförelse

Generellt kan man säga att Expressen har en mer svartmålande bild av Julian Assange. Detta

blir inte minst tydligt i de bildval man gör till artiklarna, där Aftonbladets seriösa pressbild kontrasteras av Expressens bild av en man i kris.

Även om båda artiklarnas rubriker ungefär är desamma märker man en tydlig skillnad i ingresserna. Expressen väljer åklagarsidans perspektiv medan Aftonbladet väljer att framhäva Assanges överklagan. Aftonbladet tar dessutom upp denna överklagan vid fem olika tillfällen i texten, medan den inte nämns alls i Expressen.

Där man i Expressen diskuterar Assanges möjligheter att smita ifrån rättvisan, hans ovilja att resa till Sverige, väljer man i Aftonbladet istället att påtala att Julian Assange upprepade gånger erbjudit sig att komma till förhör. Artiklarna i sig är dock väldigt sakliga och korrekta i sin rapportering. En fotnot kan vara att Expressen väljer att skriva ”tre fall av sexuellt ofredande” i repeteringen av anklagelserna, medan Aftonbladet bara benämner just ofredandepunkten som ”sexuellt ofredande”.

7.4. Assange släpps mot borgen

Nyheten är att Julian Assange har släppts från häktet i London efter att ha betalat en borgen på 2,2 miljoner kronor. Rättegången fortsätter dock, och Assange är satt i husarrest hos sin vän Vaughan Smith på den engelska landsbygden.

7.4.1. Aftonbladet, 17 december 2010 – ”Hans pris för frihet – 2,2 milj” (Bilaga 7)

De som kommer till tals i artikeln är Julian Assange och hans mamma Christine. I löpande text finns Vaughan Smith som är vän till Assange, ”brittiska åklagare”, amerikanska makthavare och svenska åklagaren Marianne Ny med som aktörer.

Aftonbladet har valt rubriken ”Hans pris för frihet – 2,2 milj”. Detta är något missvisande då det kan tolkas som att Assange betalade 2,2 miljoner kronor för att slippa alla rättsliga påföljder av sexbrottsanklagelserna. Detta är inte alls fallet, vilket de senare i artikeln redovisar, utan han slipper bara sitta i häktet i väntan på rättegången.

Det är en kortare informativ nyhetsartikel utan speciellt mycket värdering. Assange får berätta att det är ”fantastiskt att andas frisk luft igen” samt att han vill visa att han är oskyldig.

Aftonbladet poängterar att Julians mamma, Christine Assange, har ”rest från Australien för att krama sin frisläppte son”. Samtidigt tar man upp att makthavare i USA har sagt att han borde avrättas efter Wikileaks senaste avslöjanden. Man målar upp en bild av att på ena sidan står en mamma som bara vill krama sin son, och på andra sidan står ett land där makthavarna vill se honom död.

7.4.2. Expressen, 17 december 2010 – ”Här byter Assange cellen mot ett gods” (Bilaga 8)

De som citeras i artikeln är Julian Assange, hans svenske advokat Björn Hurtig samt hans vän Vaughan Smith. Texten är citatfattig och det man får veta genom citat är att Assange tycker ”det är underbart att andas frisk London-luft igen”, att hans advokat tycker att det var rätt att släppa Assange mot borgen och att han ”kommer att bli väl omhändertagen” på det gods han nu ska bo på. Andra aktörer som nämns är hans australiensiske advokat Geoffrey Robertson, Daily Mail och domare Ouseley.

Vinkeln man har valt är, som rubriken indikerar att Assange byter hemvist från en fängelsecell till en herrgård. Det går ett tema där man presenterar Assange som en person med rika vänner. Detta blir klart när man skriver ”I stället för en isoleringscell i ett av Englands tuffaste fängelser får han fira jul i det pampiga Ellingham Hall” där man understryker att det är vännen Vaughan Smith som bjuder in honom att bo där. Detta styrks ytterligare av att nio människor har gått in med pengar för att betala Assanges borgen och att hans ombud Geoffrey Robertson beskrivs som ”kändisadvokaten”.

Expressen nämner att Assange är ”Wikileaks grundare” men i övrigt säger man ingenting om organisationen. Artikeln är helt vinklad på Assange som person.

Expressen tar med att Daily Mail natten innan skrivit om att Assange ska ha haft mejlkorrespondens med en 19-årig tjej som slutat med att hon kände sig förföljd och bett honom att sluta höra av sig. Allt detta ska ha skett innan Wikileaks grundades. Även fast detta har ett nyhetsvärde i sig är det inte riktigt relevant för nyheten att han nu släppts ur häktet, vilket gör att det ter sig konstigt att Expressen väljer att skriva om det i samma artikel.

Faktumet att de tar med det ändå är till nackdel för Assange ur ett helhetsperspektiv, och ett ganska tydligt ställningstagande från Expressens sida. Ett lika tydligt ställningstagande är såklart att Aftonbladet valt att inte rapportera om detta.

Expressen har även vid vissa tillfällen i texten använt sig av ett väldigt reportageliknande språk (”Scenen: Royal Courts of Justice i centrala London”, ”Det ihärdiga regnet hade just utbytts mot stora snöflingor”). Detta kan återigen peka på att tidningen vill dramatisera händelserna kring Assange och på något sätt förstora värdet i nyheten. Man jobbar även med större kontraster än Aftonbladet, som kan illustreras med meningen ”I stället för en isoleringscell i ett av Englands tuffaste fängelser får han fira jul i det pampiga Ellingham Hall”.

7.4.3. Jämförelse

Återigen går det att utläsa en hel del om tidningarnas ställning i frågan bara genom att kolla på rubrikerna. Att Assange "byter cellen mot ett gods" och är "fri mot borgen efter nio dagar" tolkar vi som att Expressen vill lyfta fram någon sorts vekhet eller särbehandling av Assange från domstolens sida. Aftonbladet däremot vill vinkla händelsen till att Assange inte bör ha varit häktad över huvud taget. Att det är orättvist att han måste betala miljoner för att slippa sitta i fängelset.

Vissa ordval och formuleringar kan också tyda på olika värderingar från tidningarnas sida. Att Expressen bara skriver "vännen Vaughan Smith" och "Frontline Club", skriver

Aftonbladet "journalistvännen Vaughan Smith" och "journalistklubben Frontline Club". Journalistprefixet skapar ju tydliga konnotationer till professionalism och granskning av makthavare, och ger Assange ökad legitimitet. Den enkla skillnaden mellan Aftonbladets beskrivning av "den jublande folkmassan" och Expressens ordval "hans anhängare jublade" får också ökad betydelse i dessa sammanhang.

7.5. Sammanfattning resultat

- Vinkeln på, eller inramningen av, artikeln skiljer sig samtliga mellan Expressen och Aftonbladet, där den senare alltid är mer positiva till Assange och Wikileaks. Dessa ställningstaganden är något som de flesta nog inte reflekterar över vid separat läsning, men vid en jämförelse blir skillnaderna desto mer tydliga. Vinkeln har vi i analysen uttrönt genom att främst fokusera på vad som tas upp i rubrik och ingress.
- Även bilderna till artiklarna kan ju sägas vara en del av vinkeln, och definitivt någonting som läsaren får intryck av. I tre av fyra fall använde sig Aftonbladet av väldigt professionella och seriösa bilder, på gränsen till pressfoton. Undantaget är en "actionbild" när Assange går in på en journalistklubb i London efter att ha släppts ur häktet. Expressen har inte i något fall använt sig av samma typ av personporträttsfoton. De har blandat actionbilder med en bild från en presskonferens och en närbild med okänd bakgrund. Gemensamt för de fyra är att Assange ser betydligt mindre professionell ut än på Aftonbladets motsvarigheter, ofta med en konstig min eller blickriktning.
- Även om skillnaderna inte var riktigt lika tydliga som i de tre efterföljande artiklarna, kan vi ändå konstatera att Aftonbladets skildring av Assange var mer positiv än Expressens redan innan våldtäktsanklagelserna.
- Förutom att han genomgående benämns som "Wikileaksgrundaren" är kopplingen mellan Assange

och Wikileaks oftast ganska lös. I de två artiklarna innan våldtäktsanklagelserna är han relativt okänd för svenska folket och kopplingen till organisationen blir då ganska naturlig, med faktarutor om Wikileaks osv. Aftonbladet skriver dock aldrig någonting negativt om Wikileaks när kopplingen görs, förutom att möjligen påpeka att det är en kontroversiell organisation. Expressen tar däremot ofta upp kritik som riktats mot både Assange och Wikileaks.

- Det förekommer ungefär lika många värdeord i både Aftonbladet och Expressen. Skillnaden är att Aftonbladet nästan uteslutande använder dem till Assanges och Wikileaks fördel medan Expressen oftast använder dem för att framhäva kritik eller måla upp en negativ bild. Det förekommer även ett fåtal metaforer i texterna. Dessa verkar främst användas för att dramatisera händelser, men Aftonbladets kan också tolkas som att vilja förringa vissa situationer. Att Assange är ”i blåsväder” efter att Wikileaks släppt Irak-videon är ju ett ganska milt sätt att uttrycka den kritik och de hot som faktiskt riktats mot honom.

- Personerna som citeras i texterna är överlag jämna i antal vad gäller för eller emot Assange. Angrips han i texten försvaras han oftast i pratminus, och vice versa. Det är bara Expressen som har använt sig av anonyma källor, och då med information som verkar negativt för Assange.

- I de fall artiklarna kopplar Assange till aktörer som inte är direkt relevanta för nyheten i sig, kan vi också se en märkbar uppdelning mellan tidningarna. Aftonbladet kopplar honom gärna till aktörer som förstärker hans goda och revolutionära sida, som exempelvis hans egen mamma eller tjetjenska rebeller. Expressen är mer sparsam med utsvävande kopplingar, men när de förekommer är de oftast negativa för Assange.

8. Slutdiskussion

8.1. Kvällspressens sensationsjournalistik

Aftonbladet och Expressen är båda kvällstidningar. En genre inom journalistiken som är beroende av att sälja lösnummer och har utvecklat en form av sensationsjournalistik för att nå ut till läsarna. Därför förefaller det sig inte speciellt konstigt att en kvällstidning i sin rapportering använder sig av framing med underliggande toner, bilder och överdriven retorik för att vinkla sina nyheter på ett mer sensationellt sätt än vad faktan räcker till för. Expressens rapportering av Assange passar bra in på den stereotypen av en kvällstidning. De har, där det funnits tillfälle, lagt fokus på personen Assange och vinklat artiklarna åt ett sensationellt håll. Aftonbladet däremot har haft ett lugnare och mer försiktigt förhållningssätt i sin rapportering av Assange. Detta skulle eventuellt kunna bero på att Aftonbladet annonserade ett samarbete med honom strax före våldtäktsanklagelserna uppdagades. Vi resonerar kring huruvida Aftonbladet har varit försiktiga på grund av det samarbetet och vinklat sina artiklar på ett mindre kontroversiellt sätt för att på så vis undvika att riskera skada tidningens rykte, oavsett om Assange skulle fällas eller frias i slutet. Det är såklart också möjligt att Aftonbladet har gjort det aktiva valet att, enligt Castells teorier, utmana den rådande maktordningen och stödja den nya formen av journalistik. Vi kan åtminstone gissa att de har gjort detta ställningstagande i högre grad än Expressen.

Vi hade fått en bättre överblick av detta om vi hade lagt till en tredje tidning i vår undersökning. Vi har i vår empiri kunnat visa att Aftonbladet och Expressen skiljer sig rejält i sin rapportering av Assange. Det resulterar dock bara i att vi kan jämföra de tidningarna med varandra, utan att ha någon baslinje för hur övrig rapportering kring Assange i svensk media har sett ut. Med en tredje tidning, eller kanske till och med en fjärde eller femte, hade vi kunnat urskilja hur rapporteringen i regel sett ut, medan vi nu bara har en jämförelse mellan två vitt skilda tidningar. Vi kan alltså endast konstatera att skildringen av Assange skiljer sig i svensk press, men inte till vilken grad, eller vilken av tidningarna som avviker från normen.

8.2. Skildringen av Wikileaks ur ett maktperspektiv

Media utövar sin makt genom sin möjlighet att skapa opinion, att forma en gemensam diskurs. Detta sker genom så kallad agenda-setting (media påverkar den allmänna bilden) och framing (media väljer skildra händelsen ur ett specifikt perspektiv.)

Castells skriver att media ofta i sin skildring av protester och medborgarrörelser som i viss mån kontrasterar mot allmän opinion eller maktelitens diskurs, som representerar ett ifrågasättande av

den rådande ordningen, ofta använder sig av en inramning som mer fokuserar på protesterna som händelser, spektakel, istället för att fokusera på sakfrågorna (se teoriavsnitt.) Något man kan se i skildringen av Wikileaks.

Som vi kan se i vår undersökning av Aftonbladet respektive Expressens skildring av Julian Assange, och i förlängningen Wikileaks, så råder det viss oenighet i inramningen av händelsen. De båda tidningarna representerar två motsatta ståndpunkter, man gör helt olika bedömningar av turena kring Assange-gate. Det råder en viss indexering av inramningen inom de enskilda tidningarna. Man har bestämt sig för var man står som tidning, och skildrar händelserna utifrån denna bedömning. Aftonbladet representerar en positiv syn på Assange och hans organisation, man väljer huvudsakligen att skildra honom som seriös, om än jagad, medan Expressen har en helt annan bild. I Expressen porträtteras Assange lite mer som något av en paranoid pajas. Man kan alltså, för att referera till Castells, om att de båda tidningarna fungerar som ”counter-frames” mot varandra. Som Castells uttrycker det så är det först när det råder oenighet inom makteliten som det blir aktuellt med olika bilder i media. Frågan framkommer som läsaren som inte odelat positiv eller negativ, svart eller vit. Ur ett demokratiskt perspektiv är förekomsten av s.k. ”counter-frames” viktig. Läsaren står mer fri att göra sin egen bedömning och därmed placeras makten ifrån maktelit och media till allmänheten.

Att skildringen skiljer sig tidningarna emellan kan alltså sägas vara bra ur ett demokratiskt perspektiv. Problemet uppstår såklart när en läsare uteslutande får sin information från en utvald tidning, vilket säkert ofta är fallet. Denna person kan då genom artiklarnas inramning och underliggande värderingar undermedvetet påverkas i en viss riktning, trots att han eller hon tror att rapporteringen är neutral.

8.3. De kommande veckorna viktiga

Assanges fall ligger i skrivande på bordet hos den högsta rättsinstansen i Storbritannien och ett utfall väntas komma inom ett par veckor. Det utfallet kan antingen ge Assange en fristad i landet eller resultera i att han blir utlämnad till de svenska myndigheterna för en prövning av sitt fall här. Beslutet som den brittiska domstolen kommer fram till kommer att vara ett nytt kapitel i rättsfallet Assange och vi tror att det finns en stor möjlighet att medias rapportering kommer att förändras. Hur den kommer att förändras är omöjligt att säga, eftersom det beror väldigt mycket på vad domstolen beslutar. Vi tror dock att vår undersökning kan läggas till grund för en sådan fortsatt forskning, och kanske fungera som jämförelsematerial.

Om Assange blir utlämnad till Sverige och misstankarna om våldtäkt leder till ett åtal bör fallet bli väldigt omskrivet i svensk media. Att våldta någon är ett av de, i samhällets ögon, värsta brotten

man kan begå och oavsett om han fälls eller frias kommer det att bli väldigt mycket negativ publicitet för Julian Assange.

Skulle den brittiska domstolen å andra sidan komma fram till att Marianne Ny inte hade fog för att utfärda en internationell efterlysning för Assange skulle han få viss upprättelse, men de svenska misstankarna om sexbrott i Sverige skulle fortfarande kvarstå. Svensk media hade rapporterat flitigt om det medan det fortfarande var aktuellt.

Sett till vår empiriska analys av hur Aftonbladet och Expressen skrivit om liknande turer i Assange-fallet tidigare, så hade ett troligt scenario varit att Aftonbladet vinklat sin rapportering kring att den internationella efterlysningen av Assange inte varit giltig och att han fått stanna i Storbritannien, medan Expressen vinklat det som att Assange får stanna i Storbritannien trots att misstankar om sexbrott i Sverige kvarstår. Så klart är detta bara spekulationer från vår sida, men det hade varit i linje med vad vi har fått fram tidigare i vår empiri.

Faktum kvarstår att de kommande veckorna kommer att vara väldigt viktiga för Julian Assange och hur han i framtiden kommer att omnämnas i media. Hur det kommer se ut med säkerhet kan bara tiden utvisa.

9. Källförteckning

Al-Jazeera transparency. <http://www.ajtransparency.com/en/>
[2012-04-26]

Allan, Stuart (2010). News culture. 3. ed. Maidenhead: Open University Press

Asp, Kent (2006). Rättvisa nyhetsmedier: partiskheten under 2006 års medievalsvalrörelse. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet Tillgänglig på Internet: http://www.jmg.gu.se/digitalAssets/1284/1284256_nr42.pdf

BBC (2010-12-16). Timeline: sexual allegations against Assange in Sweden
<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-11949341> [2012-04-26]

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2005). Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Castells, Manuel (2009). Communication power. Oxford: Oxford University Press

Dagens Nyheter (2010-12-07) Mastercard och Visa portar Wikileaks
<http://www.dn.se/nyheter/varlden/mastercard-och-visa-portar-wikileaks> [2012-04-26]

Davis, Joanna and Brynolfsson, Julia (2011) Porträtteringen av Wikileaks i svensk dagspress. Stockholms Universitet

Ferrada de Noli, Marcello (2011-02-20) Does Sweden Inflict Trial by Media against Assange?.
<http://ferrada-noli.blogspot.se/2011/02/v-behaviorurldefaultvmlo.html> [2012-04-26]

Fowler, Roger (1991). Language in the news: discourse and ideology in the Press. London: Routledge

Gripsrud, Jostein (2002). Mediekultur, mediasamhälle. 2. uppl. Göteborg: Daidalos
The Guardian (2010-12-19) Julian Assange like a hi-tech terrorist, says Joe Biden
[2012-04-26]

Lavesson, Emma (2011) WIKILEAKS; en spark i rumpan för journalistiken?: Svenska journalister och Wikileaks. Uppsala universitet

Lieberman, Joe (2010-12-01) Amazon severs ties with Wikileaks
<http://lieberman.senate.gov/index.cfm/news-events/news/2010/12/amazon-severs-ties-with-wikileaks> [2012-04-26]

McCombs, Maxwell (2004). Setting the agenda: the mass media and public opinion. Oxford: Polity

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) (2004). Medierna och demokratin. Lund: Studentlitteratur

Nationalencyklopedin (2012). Wikileaks och andra läckor <http://www.ne.se/rep/wikileaks-och-andra-l%C3%A4ckor>

Pilger, John (2012-03-10) The dirty war on WikiLeaks is now trial by media in Sweden.
<http://johnpilger.com/articles/the-dirty-war-on-wikileaks-is-now-trial-by-media-in-sweden> [2012-04-26]

Sveriges Radio Radioleaks. <https://upload.radioleaks.se/> [2012-04-26]

Wall Street Journal Safehouse. <https://www.wsjsafehouse.com/> [2012-04-26]

10. Bilagor

Bilaga 1 – Wikileaks grundare undviker besök i USA – Aftonbladet 23 juni 2010

Bilaga 2 – Tvingades gå under jorden – Expressen 27 juli 2010

Bilaga 3 – Anhållan mot Assange hävd – Aftonbladet 21 augusti 2010

Bilaga 4 – Beslutsdramat – Expressen – 22 augusti 2010

Bilaga 5 – Julian Assange internationell efterlyst – Aftonbladet 19 november 2010

Bilaga 6 – Assange efterlyst över hela världen – Expressen 19 november 2010

Bilaga 7 – Hans pris för frihet 2,2 miljoner (Internetrubrik: Julian Assange fri: Skönt med frisk luft, Aftonbladet 16 december 2010

Bilaga 8 – Här byter Assange cellen mot ett gods – Expressen 17 december 2010

Bilaga 9 - Protokoll

AFTONBLADET

Wikileaks grundare undviker besök i USA



Foto: NICKLAS THEGERSTRÖM

Fakta: Wikileaks

Wikileaks är sajten som gång på gång publicerat revolutionerande hemliga dokument från hela världen. Genom avancerad kryptering garanterar organisationen fullständig anonymitet för sina källor.

Bland avslöjandena finns bland annat manualen som bevisade psykisk tortyr på Guantánamobasen, hemliga dokument om pengatvätt och bevis på storskalig korruption på hög politisk nivå i Kenya.

Det mest uppmärksammade avslöjandet är dock organisationens senaste: Ett filmklipp som visar hur en grupp irakier angrips av skrattade amerikanska soldater i attackhelikoptrar.

Wikileaks släppte också nyligen huvuddelen av 92 000 hemliga dokument från krigets Afghanistan. Dokumenten innehåller bland annat bevis på civila dödsoffer för amerikanska attacker.

Några av sajtens servrar finns inhysta i ett webbhotell i Stockholm, samma webbhotell som bland annat sköter serverna åt de tjetjenska rebellernas egen webbplats och tidigare skött The Pirate bays servrar.

Efter att ha hållit sig gömd i en dryg månad har Julian Assange gjort sitt första framträdande.

Han säger sig dock fortfarande vara eftersökt av de amerikanska myndigheterna. – Mina advokater har avrådit mig från att åka till USA, säger Assange till brittiska Guardian.

Julian Assange har varit i blåsväder sedan en amerikansk soldat greps misstänkt för att ha läckt hemligstämplat material till hans organisation Wikileaks för en dryg månad sedan. Soldaten, Bradley Manning, greps på sin militärbas i Irak sedan han skrutit på nätet om att ha försett Wikileaks med den uppmärksammade filmen som visar hur amerikanska helikoptrar skjuter civila i Irak.

Känsligt material

Bradley Manning säger sig också ha läckt 260 000 topphemliga telegram skickade till amerikanska ambassader i Mellanöstern. Materialet är ytterst känsligt och risken har fått USA att se rött.

Kort efter att Manning greps gick Assange under jorden och har inte gjort några offentliga framträdanden.

Men i går höll Assange ett seminarium om frihet på internet i EU-parlamentet och till Guardian säger Assange att han inte fruktar för sin säkerhet men att han ändå är på sin vakt.

– Jag känner mig helt säker. Politiskt skulle det vara ett stort misstag för dem att göra något mot mig.

Under kontroll

Än så länge kommer Assange därför att undvika vissa länder. Ett av länderna som han undviker är USA sedan flera medier rapporterat att han är eftersökt av myndigheterna där. Samtidigt förbereder Wikileaks ännu ett kontroversiellt offentliggörande. Enligt organisationen handlar det om ett amerikanskt flygangrepp i Afghanistan då över 140 civila, varav 92 barn dödades.

För att kunna fortsätta sitt arbete behöver dock Wikileaks stöd och skydd, menar Assange.

– Men vi tror oss ha situationen under kontroll. Det finns alltid ett behov av vaksamhet men ingen behöver oroa sig.

Diskuterar aldrig källor

Enligt Assange vet ingen på Wikileaks huruvida Bradley Manning verkligen lämnat uppgifter till organisationen eftersom ingen information om tipsarna sparas någonstans. Men eftersom Manning misstänks för att ha lämnat uppgifter har Wikileaks ändå valt att erbjuda honom juridiskt stöd.

Pentagon har inte vela kommentera ärendet men Assange berättar att Wikileaks varit i kontakt med de amerikanska myndigheterna.

– Det är viktigt att ha en kanal öppen i frågor som den här, säger han till BBC men tillägger att Wikileaks aldrig diskuterar något som kan avslöja organisationens källor.

Olof Jönsson

WIKILEAKS STÖRSTA AVSLÖJANDEN

12 CIVILA SKJUTS I VIDEO

■ **5 APRIL 2010.** En hemligstämplad video från amerikanska militären visar hur soldater skuter ihjäl tolv civila i Bagdad från en helikopter. Attacken utlöstes av att soldaterna såg en man som de trodde bar ett gevär.

SKREV AV ÄGARSKULDER

■ **JULI 2009.** Ett dokument från banken Kaupthing läckte ut. Det visar att stora summor lånades ut till flera av bankens ägare samtidigt som skulder skrevs av – dagarna innan kollapsen. Kaupthing har hotat med att stämma Wikileaks – de hävdar att avslöjandet bryter mot banksekretessen.

VISSTE OM GIFTSKADOR

■ **14 SEPTEMBER 2009.** Den tidigare hemliga Mintonrapporten om gifttdumpningen utanför Elfenbenskusten publiceras. Rapporten skrevs redan 2006 och konstaterar att minst 108 000 människor påverkats av gifterna som bland annat orsakar skador på hud, ögon och lungor och i värsta fall kan leda till döden.

PALIN DOLDE JOBBMEJL

■ **SEPTEMBER 2008.** Mitt under valrörelsen avslöjas innehållet i Sarah Palins privata mejlkonto på Yahoo. Det visar att den republikanska vice presidentkandidaten skickat jobbrelaterade mejl från Yahooadressen för att undvika att de blev offentliga.

SMUGGLADE MILJARDER

■ **31 AUGUSTI 2007.** Dokument som visar att familjen till den förra kenyanske ledaren Daniel arap Moi är involverad i korruption publiceras. Familjemedlemmarna ska ha kommit över mer än tio miljarder ur statskassan och smugglat ut ur landet.



SÖKER SKYDD – AV SVENSK LAG. Wikileaks grundare Julian Assange fick dokument skickade till sig från en anonym källa. Snart började Pentagon jaga honom. För att undvika att källorna inte ska avslöjas har han valt att placera flera av Wikileaks servrar i

Tvingades gå

Wikileaks grundare Julian Assange avslöjade dokumenten

LONDON/NEW YORK. Han jagades in i det sista av Pentagon och tvingades att gå under jorden.

De avslöjande dokumenten har gjort Wikileaks grundare Julian Assange, 39, till en av den amerikanska militärens största fiender.

Vid ett hemligt möte i Bryssel lyckades han lämna över informationen till några av världens ledande tidningar.

Nu hoppas Julian Assange att den svenska yttrandefrihetslagen ska skydda honom – och de över 15 000 dokument som ännu inte publicerats.

Allas blickar var riktade mot Julian Assange när han trädde fram på en presskonferens på Frontline Club i centrala London i går. Vita huset anklagar honom för att sätta tusentals människors liv på spel genom att publicera de hemliga dokumenten om kriget i Afghanistan.

Men Wikileaksgrundaren försvarade det omstridda beslutet:

– **Det här är motsvarigheten till att öppna Stasiarkiven. Det är den ena jävliga händelsen efter den andra. Det verkar finnas bevis för krigsbrott i det här materialet, säger Julian Assange.**

Han är en australisk före detta datorhackare som sällan sover i samma säng två nätter i rad av rädsla för sin egen säkerhet.

Mycket är okänt om Julian Assanges liv, och han vill helst att det förblir så.

Vi vet att Wikileaks grundare har studerat matematik och fysik på universitetet i Australien och att hans mamma jobbad med ett resande teatersällskap vilket ledde till att Assange gick i 37 olika skolor under sin uppväxt.

Han har fortfarande inget hem utan reser ständigt runt med två ryggsäckar

– en med en stationär dator i och en med kläder och skor.

2006 grundade han nätsajten Wikileaks som förargat olika myndigheter och regeringar då den anonymt publicerat känsligt – och ofta hemligstämplat – material på nätet.

De senaste månaderna har Wikileaks fått en stor mängd dokument skickade till sig från en anonym källa med tillgång till den amerikanska militärens hemliga nätverk.

Julian Assange insåg snabbt att han satt på en krutdurk – men innan han hann publicera började Pentagon jaga honom.

– Den australiska regeringen blev ombedd av USA att övervaka mig och andra personer som jobbar på Wikileaks.

Julian Assange valde att gå under jorden.

Flera av hans vänner oroade sig för att hans liv var i fara, inte orimligt då två personer som jobbat åt Wikileaks mördades i Nairobi förra året.

Det som gjorde att Pentagon fick ögonen för Assange

var en anonym nätperson som kallade sig "Bradass87".

"Bradass87" tog enligt The Guardian kontakt med amerikanske hackaren Adrian Lamo

den 21 maj i år och började berätta detaljerat om hur han via sitt jobb kom över detaljerad information: "otroliga saker, avskyvärda saker... det hör hemma i den offentliga sfären och inte på någon server som står i ett mörkt rum i Washington DC." Det han inte visste var att hans

...insåg att han satt på en krutburk – men innan han hann publicera började Pentagon jaga honom.



Sverige – svenska yttrandefrihetslagen ger ett av de starkaste källskydden i världen. Nu vill han öppna kontor i Stockholm. Foto: PETER MACDIARMID/GETTY IMAGES

Mats Larsson: Det här blir Obamas svåraste strid

Wikileaks Afghanistan-dokument var det sista Barack Obama behövde denna sommar.

Hans egen version av Pentagon-papperen.

Läckan som fick USA att tappa tron på Vietnam-kriget.



Obama.

Foto: STELLA

De 91 000 rapporter som lagts ut på nätet av Wikileaks beskrivs som den största militära läckan sedan just Pentagon-papperen. Så detta är stort.

Men nej, detta är inte Pentagon-papperens dignitet. Den gången – New York Times publicerade i juni 1971 – handlade det om topphemliga rapporter om ursprunget till Vietnamkonflikten.

Där framgick att tidigare administrationer – främst president Lyndon B Johnson – ljugit om omfattningen av konflikten. Dåvarande presidenten Richard Nixon fick betala priset och blev så paranoid att det var här grunden till Watergate lades.

Så illa ska det förstås inte gå för Barack Obama. Men läckan är allvarlig nog.

Denna gång handlar det mest om rapporter skrivna av amerikanska lokala befälhavare på plats i Afghanistan. Incidenter, strider, misstag vid vägsprängningar, rutinuppdrag.

Hemligt material, men inte topphemligt. Och få tunga avslöjanden. Att civila skjutits ihjäl har vi förstås känt till sedan tidigare, här finns nu fler exempel.

Att Pakistan spelar ett dubbelspel med de afghanska talibanerna är inte heller någon nyhet. Det har exempelvis den pakistanska journalisten Ahmed Rashid berättat om flera gånger.

UTRIKES



Mats Larsson

mats.larsson@expressen.se

Den enda riktigt hårda nyheten verkar vara att talibanerna även har tillgång till värmesökande robotar. Det var detta fruktade vapen som tippade balansen till afghanernas fördel i kriget mot Sovjet på 1980-talet.

Men även om det mesta kanske varit känt tidigare, så ger Wikileaks 91 000 rapporter ändå Vita huset en svår huvudvärk. Förutom det allvarliga i själva läckan, förstås.

För här finns kriget skildrat ocensurerat. En flera år lång dokumentation på hur USA och Nato dragits in i en allt allvarligare konflikt till synes utan slut.

Rapporten kommer dessutom i ett läge då stödet för insatsen i Afghanistan börjar försvagas rejält, både internationellt och i USA.

Allt fler länder börjar exempelvis ta hem sina styrkor. Holländarna denna höst, Kanada tänker följa efter 2011, även britterna talar om att börja plocka hem de sina.

Och även på hemmaplan börjar allt fler tvivla på att priset USA betalar i Afghanistan är värt att betala. Obamas egna demokrater i kongressen har exempelvis stretat emot med att öppna plånboken för att finansiera kriget.

Och tunga utrikesexperter som tidigare var för insatsen i Afghanistan börjar vackla. Nu senast Richard Haas – en av arkitekterna bakom invasionen 2001. Han skriver i Newsweek att är dags för USA att börja dra ner på sina styrkor.

Det var före Wikileaks publicering. Det här blir tufft, Obama. Mycket tufft.

under jorden

– nu hoppas han att svensk lag ska skydda honom

nya nätkompis skulle kontakta amerikanska militären.

Den 26 maj greps 22-åriga säkerhetsanalytikern Bradley Manning på en amerikansk militärbas utanför Bagdad och fördes till Kuwait där han nu sitter inlåst i ett militärfängelse i väntan på rättegång.

Men ryktet om militärläckan hade spritt sig till brittiska tidningen The Guardian.

Efter flera dagars fruktlösa försök lyckades de få kontakt med Assange och i början av juni träffades parterna för ett hemligt möte där kom de överens om att tillsammans med New York Times och tyska Der Spiegel, publicera materialet.

Därmed blev den största militärläckan sedan Vietnamkriget offentlig.

– Det är inte någon stor enskild händelse som är det viktiga i materialet. Men det är tydligt att det skapar bilden av hur åren av krig har varit, säger Assange.

Vita huset är inte nådig i sin kritik och kallar honom "oansvarig" och "säkerhetsrisk".

Rapporter tyder på att han var en eftersökt man in i det sista.

Den 17 juli klockan 13, nio dagar innan Afghanistan-dokumentet blev offentligt, skulle Assange ha föreläst på en hackerkonferens i New York, men dök aldrig upp.

Arrangören Eric Corley, uppgav för CNET att fem agenter varit där för att leta efter honom och att han hade blivit förvanad om att Assange skulle tvingas "hålla sig utanför USA av rädsla för att bli arresterad".

Vem som har försett Assange med det digra materialet är ännu oklart, men i USA pekar man ut Bradley Manning, den 22-årige säkerhetsanalytikern som sitter fängslad. Adrian Lamo som var den som satte dit Manning, sa i ABC:s "Good Morning America" i går att Manning hade erkänt för honom att han hade lämnat

"en stor mängd hemligstämplad information" till WikiLeaks.

Själv hävdar Julian Assange att han inte vet vem källan är och att han inte vill veta.

För att undvika att källorna som ligger bakom uppgifterna inte ska avslöjas har han valt att placera flera av Wikileaks servrar i Sverige, den svenska yttrandefrihetslagen ger ett av de starkaste källskydden i världen.

Men också för att det finns erfarenhet av omstridda nätpubliceringar här. Webshotellet som Assange anlitat drivs av företaget PQR – ägt av Pirate Bay-grundarna Gottfrid Svartholm Warg och Fredrik Nei.

– Det är bara en av alla kunder. Till en

viss del ingår de i ett segment av typiska kunder som söker upp oss i yttrandefrihetsrelaterat, säger Mikael Viborg, den enda ordinarie styrelseledamoten i PRQ.

Ingen har ännu kontaktat företaget för att få ta del av materialet som Wikileaks publicerat med hjälp av PQR.

Vita huset är inte nådig i sin kritik och kallar honom 'oansvarig' och 'säkerhetsrisk'.

Wikileaks planerar nu att flytta mer av verksamheten till Sverige samt öppna ett kontor i Stockholm.

– Vi har redan infrastruktur och vänner i Sverige, sa Julian Assange till Media- världen tidigare i år.

Åsa Asplid
asa.asplid@expressen.se

Malin Roos
malin.roos@expressen.se

Tobias Björklund
tobias.bjorklund@expressen.se



NEKAR TILL

ANKLAGELSENA Julian Assange har anhållits i sin frånvaro misstänkt för våldtäkt. Wikileaksgrundaren nekar till anklagelserna i ett mejl till Aftonbladet. Foto: NICKLAS THEGERSTRÖM

Anhållan mot Assange hävd

Inte längre misstänkt för våldtäkt

Wikileaks grundare Julian Assange är inte längre misstänkt för våldtäkt.

Han måste därför inte infinna sig hos polisen.

– Jag anser inte att det finns anledning att misstänka att han har begått våldtäkt, säger chefsåklagare Eva Finné i ett pressmeddelande.

Julian Assange anhålls i sin frånvaro sent på fredagskvällen misstänkt för våldtäkt och ofredande. Han nekar till anklagelserna men lovade via medarbetare att han skulle infinna sig hos polisen inom kort.

Det behöver han inte längre göra.

Chefsåklagare Eva Finné hävdade beslutet vid 17-tiden på lördagseftermiddagen, eftersom hon inte längre anser att det finns skäl för att han ska vara fortsatt anhållen.

– Som jag har förstått är misstankarna om våldtäkt helt avskrivna. Därför har åklagaren Eva Finné beslutat att häva anhållan, säger Karin Rosander, informationsdirektör på åklagarmyndigheten i Stockholm.

"Utredning om ofredande fortsätter"

Misstankarna om ofredande kvarstår dock fortfarande.

– Så är det. Utredningen om ofredande fortsätter, säger Karin Rosander.

Tidigare i dag var Assange misstänkt för våldtäkt på sannolika skäl. Vad ligger till grund för att misstankarna om våldtäkt inte gäller längre?

– Jag vet inte vad det beror på. Det var en annan åklagare i går och jag vet inte om Eva Finné har ny information eller om hon bara har gjort en helt annan bedömning.

Åklagaren själv har inte gått att nå och tänker enligt Karin Rosander inte kommentera ärendet i dag.

– Hon behöver mer underlag och måste gå vidare med utredningen först, säger Karin Rosander.

Publicerade hemliga dokument

Julian Assange är känd som en av grundarna till sajten Wikileaks, som det senaste året har avslöjat flera missförhållanden - bland annat inom den amerikanska militären.

Senast publicerades 90 000 hemliga dokument från den amerikanska krigsmakten om kriget i Afghanistan. Publiceringen var ett samarbete mellan Wikileaks, New York Times, The Guardian och Der Spiegel och omfattade information om kriget som tidigare inte varit känd offentligt gjordes.

Julian Assange befinner sig i Sverige sedan en tid tillbaka för att delta i olika aktiviteter och planera inför en eventuell etablering i Sverige. Orsaken är att Sveriges yttrandefrihetslagstiftning innehåller det starkaste skyddet i världen för skydd av källor.

”Ser allvarligt på anklagelserna”

Han har haft kontakt med den socialdemokratiska Broderskapsrörelsen och Piratpartiet. Julian Assange skrev också i veckan på ett kontrakt för att bli kolumnist i Aftonbladet. Hittills har dock ingen kolumn publicerats.

– Jag ser mycket allvarligt på de här uppgifterna. Vi avvaktar allt vidare samarbete tills vi får klarhet i vad som hänt, säger Jan Helin, chefredaktör för Aftonbladet.

Enligt polisens utredningsledare i Stockholm har Assange ännu inte hört av sig efter att anmälningarna mot honom blivit kända.

– Vi har inte hört hans version av det här ännu. Han har dessutom rätt till advokat, säger Ola Törndahl, vid polisen i city.

”Anklagelserna inte sanna”

I ett mail till Aftonbladet som kom vid 10-tiden i morse skriver Julian Assange:

"Självklart är anklagelserna om våldtäkt inte sanna."

Han anhölls i sin frånvaro, misstänkt för våldtäkt och ofredande.

– Det är allvarliga brott som man anklagas för så med hänsyn till de inblandade så säger jag ingenting mer, sa Maria Häljebo Kjellstrand i samband med anhållandet.

Men beslutet hävdades alltså under lördagseftermiddagen av chefsåklagare Eva Finné.

– Jag anser inte att det finns anledning att misstänka att han har begått våldtäkt, skriver hon på åklagarmyndighetens hemsida.

Aftonbladet fortsätter att söka Assange för en kommentar.

Johanna Petersson
Jessica Balksjö
Anders Munck

BESLUTS

ASSANGE-GATE – MINUT FÖR MINUT

FREDAG DEN 20 14:15 Anmäls för våldtäkt

■ Två kvinnor, mellan 20 och 30 år, går in på en polisstation i Stockholm. De båda kvinnorna berättar har träffat Assange vid två skilda tillfällen. Den ena kvinnan träffade han natten mellan lördag och söndag i en lägenhet på Söder i Stockholm. Den andra kvinnan träffade han på tisdagen i Enköping. Kvinnornas berättelser gör att polisen omedelbart upprättar en polisanmälan och meddelar jouråklagaren.



Julian Assange utreds för ofredande. Foto: AP

FREDAG DEN 20 21:20 Anhållen i sin frånvaro

■ Jourhavande åklagare Maria Häljebo Kjellstrand bekräftar för Expressen att Wikileaks grundare Julian Assange anhållits i sin frånvaro. Han är på sannolika skäl misstänkt för ett fall av ofredande och ett fall av våldtäkt under sitt besök i Sverige.



Åklagare Maria Häljebo Kjellstrand.

LÖRDAG DEN 21 05:00 Nyheten sprids över världen

■ Expressen.se publicerar nyheten om att Wikileaks grundare anhållits i sin frånvaro misstänkt för våldtäkt. Under morgonen sprids nyheten som en löpeld internationellt via bland annat Twitter. 11.52 skickar nyhetsbyrå AFP ut ett telegram om nyheten och snart toppar nyheten hela världens tv-kanaler och sajter.



LÖRDAG DEN 21 08:00 Kommenterar på Twitter



■ Wikileaks kommenterar nyheten på Twitter: "We were warned to expect 'dirty tricks'. Now we have the first one" Assange skickar också ett mejl till flera tidningsredaktioner där han skriver:
– Varför dessa anklagelser kommer är vid denna tidpunkt en intressant fråga. Jag har inte blivit kontaktad av polisen. Påståendena är falska.

LÖRDAG DEN 21 15:17 "Assange är förvånad"

■ Journalisten Kristinn Hrafnsson, som arbetar med Julian Assange, säger att Julian fortfarande befinner sig i Sverige och att han ska överlämna sig till polisen.
– Han är förvånad över vad polisen påstår. Han visste inte ens att polisen försökte få kontakt med honom, säger han.



Kristinn Hrafnsson, Julian Assanges medarbetare.

LÖRDAG DEN 21 16:30 Anhållan mot Assange hävs

■ Chefsåklagare Eva Finné häver anhållan mot Julian Assange.
Hon gör bedömningen att han inte är misstänkt för våldtäkt.
Hon har fått alla handlingarna i ärendet sända till sitt sommarhus.
Julian Assange utreds dock fortfarande för ofredande.

Åklagaren som anhöll Assange: "Jag ångrar det inte"

Chefsåklagare Eva Finné rev i går upp beslutet att anhålla Wikileaks grundare Julian Assange, 39.

Sent i går kväll träffade Expressen jouråklagaren Maria Häljebo Kjellstrand.

Hon tog det ursprungliga beslutet att anhålla honom – det som blev världsnöhet.

– Jag ångrar det inte på något sätt, säger Maria Häljebo Kjellstrand till Expressen.

När jouråklagare, Maria Häljebo Kjellstrand fattade sitt beslut i fredags kväll visste hon direkt vem Julian Assange var.

Hon har jobbat som åklagare i sju år – främst med sex- och relationsbrott.

– Jag fick en redogörelse av polisen som jag tyckte var tillräcklig för att anhålla honom. Jag ångrar inte mitt beslut på

något sätt, säger Maria Häljebo Kjellstrand.

Anhölls på sannolika skäl

På fredagskvällen anhölls därför Wikileaks grundare Julian Assange, 39, på sannolika skäl misstänkt för våldtäkt och ofredande.

– I fredags kväll fick jag ett journalsamtal från en polis som redogjorde för mig vad kvin-

norna hade sagt, säger Maria Häljebo Kjellstrand.

– De uppgifter som jag fick var så övertygande att jag fattade mitt beslut, säger Maria Häljebo Kjellstrand.

Fattade nytt beslut

Hon fick inte några skriftliga förhör av polisen. Och inte heller konkreta bevis mot Assange. Bara en redogörelse av polisernas förhör med kvinnorna.

– Det bruka räcka i sådana fall, säger Maria Häljebo Kjellstrand.

Klockan 08.00 i går morse gick ärendet vidare till chefsåklagaren Eva Finné. Senare på lördagseftermiddagen fattade Finné ett nytt

beslut och hävde upp anhållningsbeslutet.

– Antagligen har hon fått nya uppgifter. Det bör hon ha fått. Annars man överprövar inte någon annans beslut, säger Maria Häljebo Kjellstrand.

"Varit i kontakt"

Kjellstrand och Finné samtalade med varandra på telefon innan det nya beslutet togs. Kjellstrand vill inte gå in i detaljer om vad som sades i samtalet.

– Vi har varit i kontakt med varandra. Jag visste om hennes beslut innan det blev offentligt. Jag är inte be-

sviken på något sätt. Det händer att ett beslut ändras, säger Kjellstrand.

Det internationella medieintresset var enormt under lördagen. Chefsåklagare Eva Finné meddelade sitt beslut via en pressrelease:

– Jag anser inte att det finns anledning att misstänka att han har begått våldtäkt.

Fanns inga skäl

Karin Rosander, informationsdirektör på åklagarmyndigheten, svarade på alla följdfrågor:

– Då finns det inte skäl att ha honom anhållen längre.



Kassem Hamadé

kassem.hamade@expressen.se

Julian Assange internationellt efterlyst

Publicerad: 2010-11-19



Överklagar häktningen

Våldtäktsmisstänkte Wikileaksgrundaren Julian Assange har överklagat sin häktning till hovrätten.

Samtidigt har den svenska polisen gått ut med en internationell efterlysning.

En överklagan har kommit till Stockholms tingsrätt som ska skicka den vidare till Svea hovrätt.

Ärenden som handlar om häktning i utevaro ska tas upp extra snabbt i hovrätten. Men det är osäkert om hovrätten hinner pröva fallet redan under fredagseftermiddagen.

Häktades i sin frånvaro

Julian Assange är häktad i sin frånvaro, misstänkt på sannolika skäl för våldtäkt, sexuellt ofredande och olaga tvång.

På fredagskvällen sände den svenska polisen ut en internationell efterlysning genom både Schengensamarbetet SIS och Interpol. Så fort Interpols huvudkontor i Lyon godkänt efterlysningen, vilket väntas ske under kvällen, kan Assange gripas i hela världen.

Om Assanges överklagande går igenom dras efterlysningen tillbaka.

"Har ställt upp"

I överklagandet till Svea hovrätt skriver Assanges advokat Björn Hurtig att hans klient vid flera tillfällen framfört att han ställer sig positiv till att delta i förhör och att han själv föreslagit flera tänkbara datum. Men inget av dessa datum har godtagits av åklagaren, vid ett tillfälle med förklaringen att en av utredarna var sjuk.

"Det ska dock hållas i minnet att Julian Assange är en mycket upptagen man med engagemang över hela världen", skriver Hurtig.

Innan Assange lämnade landet frågade han åklagaren om det fanns något hinder för det och det fanns det inte, enligt en telefonkontakt. Då fanns inte heller något önskemål om förhör. Assange lämnade alltså inte landet för att undkomma lagföring eller straff, skriver Hurtig.

Kvinna dömd för falsk anklagelse

NORRKÖPING. I tre dagar satt två män anhållna misstänkta för våldtäkt innan den 22-åriga kvinnan erkände att hon ljugit. Kvinnan dömdes till 160 timmars samhällstjänst. Hon ska betala 15 000 kronor i skadestånd till männen.

FOOT OF AFRICA
MÖRK SAFTIG FRUKT FRÅN SYDAFRIKA

Di Di Di Di Di
DI Weekend 11/6 2010

FYND!
"Ett ungt, fräscht och fruktigt vin från Western Cape, med mörk, saftig frukt och inslag av svarta vinbär, moreller, körsbär, tobak, kryddor och vanilj!"
Dina Viner Professional 105

Nr 12157
Foot of Africa • 69,-
Shiraz / Viognier
Rött vin från Sydafrika
Alkoholhalt: 14,5%

www.vinunic.se • 08-660 84 15

Hälften av alla som drunknar har alkohol i blodet

Assange efterlyst över hela världen

Wikileaksgrundaren vill inte tillbaka till Sverige

Nu blir Julian Assange en internationellt efterlyst man.

Enligt uppgift till Expressen gömmer sig Wikileaksgrundaren i Storbritannien.

– Men om han anträffas kommer han att gripas, säger överåklagare Marianne Ny.

Julian Assange häktades i går i Stockholms tingsrätt för våldtäkt, olaga tvång och tre fall av sexuellt ofredande. Men Wikileaksgrundaren – som nekar till brott – lyste med sin frånvaro i rättssalen.

I går morse träffade Julian Assange sin brittiske advokat Mark Stephens i London. Var han försvann efter mötet vet inte advokaten men en källa säger till Expressen:

– Jag kan bekräfta att Assange befinner sig i Storbritannien.

Nu kommer överåklagaren Marianne Ny att skicka ut en europeisk arresteringsorder och efterlysa honom internationellt.

Julian Assange kommer därmed att få stora problem att resa. Det räcker med att han blir tvungen att visa sitt pass.

– Då kommer han att gripas i det land där han befinner sig, säger Marianne Ny.

Fick lämna landet

Mark Stephens säger att hans klient inte vill åka till Sverige.

– Han tar gärna kontakt via exempelvis telefon eller videokonferens, eller hos Scotland Yard alternativt på den svenska ambassaden i London. Det är också viktigt i sammanhanget att svenska myndigheter gav honom tillstånd att lämna landet,

och att han tidigare vid flera tillfällen erbjudit sig att inställa sig till förhör men blivit nekad av åklagaren, säger Stephens.

Wikileaks läcker

Samtidigt kollapsar Wikileaks som drabbats av flera tunga avhopp.

– Wikileaks ryggrad finns inte längre och Assange själv har ingen kontroll, uppger en initierad källa till Expressen.

Enligt Julian Assanges svenske försvarare Björn Hurtig finns det brister i utredningen.

– Det räcker möjligen till en häktning men jag tror personligen inte att han kommer att fällas för detta, säger Björn Hurtig till Expressen.

Micke Ölander

micke.olander@expressen.se

Daniel Siksjo

daniel.siksjo@expressen.se

Anna Lindström

anna.lindstrom@expressen.se



EFTERLYST. Julian Assange häktades i går av Stockholms tingsrätt misstänkt för bland annat våldtäkt.
Foto: ROGER VIKSTRÖM

Lita på magkänslan.



5

ÅRS NYBILSGARANTI

Från Tyskland kommer några av världens mest omtyckta bilmärken. Alla kända för hög kvalitet. Väljer du Opel kan du låta känslan avgöra och vara trygg i ditt val. Som första tyska bilmärke ger vi 12 års rostskyddsgaranti och hela 5 års nybilsgaranti på alla personbilar. Självklart kan du välja bland en rad miljöbilsmodeller med skattefrihet i 5 år. Upptäck nya Opel och en bil som känns helt rätt.

www.opel.se



Wir leben Autos.

Julian Assange fri: Skönt med frisk luft

Har släppts mot borgen

Julian Assange är fri mot borgen.

– Det är fantastiskt att andas frisk luft igen, sade han när han klev ut från domstolen på torsdagen.

Nu förbereder han sig för att bli åtalad i USA.

Domstolen ställde en rad krav för att Julian Assange skulle slippa häktet.

- 200 000 pund i borgen.
- Han ska överlämna sitt pass.
- Han har husarrest mellan klockan 22.00 och 06.00 varje natt.
- Han ska bära elektronisk fotboja.
- Och dagligen anmäla sig vid en polisstation någon gång mellan klockan 14.00 och 17.00. Är stationen helgstängd kommer en polis till huset och tar emot hans anmälan.

Kram från mamma

När han lämnat domstolen i centrala London åkte han till sin väns, journalisten Vaughan Smith, herrgård i Suffolk i östra England.

Där ska våldtäktsmisstänkte Julian Assange spendera jul- och nyårshelgen med att förbereda sig för nya domstolsförhandlingar i januari. Svenska åklagare vill ha honom utlämnad till Sverige.

När han kom fram till godset sent på torsdagskvällen riktade han hård kritik mot det svenska rättsväsendet.

– Jag har ännu inte sett en enda sida från utredningen som är på engelska.

Rädd att skickas till USA

Han fortsatte med att säga att hans svenska ombud nyligen deltog i en "hemlig domstolsförhandling" där han fick ut 100 sidor av utredningen, som nu ska översättas till engelska.

Assange påstod också att det gjorts försök att "sätta munkavle" på hans svenska advokat, men utvecklade inte resonemanget.

I stället fortsatte han med att uttrycka sin rädsla över att utlämningen till Sverige kommer att leda till att han sedan blir utlämnad till USA. Han hävdade också att han hört rykten om att amerikanska myndigheter i hemlighet förbereder ett åtal mot honom för spioneri.

Jublande folkmassa

I domstolen tidigare på dagen vädjade engelska åklagare till domarna att hålla kvar Julian Assange i häktet. De menade att Julian Assange inte har någon koppling till England och inga nära vänner där, och att han därför inte skulle tveka att lämna landet.

Till en jublande folkmassa utanför domstolen sa han:

– Jag vill visa att jag är oskyldig till anklagelserna.

"Svensk vendetta"

Hans advokat Mark Stephens klargjorde vad han tycker om "svenskarna".

– En uppenbar vendetta av svenskarna mot Julian Assange.

Svenske åklagaren sa att frisläppandet inte ändrar något i förundersökningen.

– Som jag meddelat tidigare kan jag för närvarande inte lämna någon information om vad som händer i ärendet. Frågan om utlämning handläggs nu av brittiska myndigheter, säger överåklagare Marianne Ny.

Torbjörn Ek
William Svärd
Johan Nordström

Publicerad: 2010-12-16

Här byter Assange cellen mot ett gods



FRISLÄPPT. Julian Assange lämnar Royal Court of Justice i London. Han har blivit fri mot borgen – nu väntar en jul på godset Ellingham Hall i Norfolk. Med sig hade Wikileaksgrundaren sina advokater Geoffrey Robinson (t h) och Jennifer Robinson (t v).

✓ SÅ GICK DET TILL ✓ DET HÄNDER SEN

- Assange beviljades borgen i tisdags, vilket sedan överklagades av Crown Protection Service, som företräder de svenska myndigheterna i fallet.
- En domare i The Royal Courts of Justice valde att gå på den första instansens beslut och släppa Wikileaksgrundaren mot av en borgenssumma på 200 000 pund, cirka 2,3 miljoner kronor, betalades in.
- Utöver det var nio personer tvungen att gå in med en säkerhet, för två av dem så mycket som 20 000 pund. Om Assange skulle försvinna kan de 9 ställas inför rätta.
- Han måste nu uppehålla sig på Ellingham Hall i Suffolk till nästa förhandling den 11 januari. Han måste bära en elektronisk fotboja, rapportera till polisen varje dag och stanna i huset vid vissa tider.
- Förhandlingarna om utlämning till Sverige sker den 7–8 februari.



Ellingham Hall.

Foto: AP

Wikileaksgrundaren fri mot borgen efter nio dagar

LONDON. Julian Assange byter isoleringscell mot gods på landet.

Efter en två timmar lång domstolsförhandling släpptes han i går mot borgen.

När han nästan fem timmar senare kunde lämna Royal Courts of Justice lovade han att fortsätta sitt arbete.

– Jag hoppas kunna fortsätta mitt arbete och hävda min oskuld, och avslöja beviset för de här anklagelserna.

Den regissör som om något år tar sig an att göra filmen om Wikileaksgrundaren behöver inte lägga till någon dramatik för gårdagens förhandlingar.

Scenen: Royal Courts of Justice i centrala London. Julian Assange, som har suttit i isoleringscell på Wandsworthfängelset i nio dagar, sitter i en bur med järngaller på en upphöjd position vid ena sidan i rättssalen. Nedanför debatterar kändis-

advokaten Geoffrey Robertson, landsman från Australien, mot de svenska myndigheternas utsedda ombud.

Fick vänta länge

Efter två timmars förhandling kom så beskedet från domare Ouseley: Assange släpps mot borgen.

Men innan det kunde ske var tre av de nio personerna som gått in med en säkerhet, pengar

som betalas till domstolen som en del av borgen, tvungna att ta sig till en lokal polisstation för att registrera pengarna eftersom de inte befann sig i London. Därför fick Julian Assange vänta ytterligare fyra och en halv timme innan han kunde gå ut på domstolstrappan med domstolshandlingarna uppsträckta i luften. Det ihärdiga regnet hade just utbytts mot stora snöflingor.

– Det är underbart att andas frisk London-luft igen, sa Assange samtidigt som hans anhängare jublade.

"Helt korrekt"

Björn Hurtig, Assanges svenska advokat, är mycket nöjd över domarens beslut att bevilja borgen.

– Jag tycker att det är helt rätt. Med tanke på hur det brittiska systemet ser ut är det helt korrekt. Det finns, helt ärligt, ingen anledning att ha honom inspär-rad. Vad tjänar man på det – så länge man vet att han finns där borta.

Assange fördes i går, efter en middag på Frontline Club, till det gods i Norfolk där han ska bo hos vännen Vaughan Smith. I stället för ett isoleringscell i ett av Englands tuffaste fängelser får han fira jul

i det pampiga Ellingham Hall.

–Vi ska se till att han blir omhändertagen, säger Vaughan Smith.

Julian Assange är misstänkt för bland annat våldtäkt i Sverige. Tidningen Daily Mail

skrev i natt om ett antal mejl som han ska ha skickat till en då 19-årig tjej innan han startade Wikileaks. Enligt tidningen innehöll mejlen förslag om att de skulle ses, och efter ett tag kände sig tjejen förföljd och bad honom sluta höra av sig.

EXPRESSEN I LONDON



Therese Färsjö

therese.farsjo
@expressen.se

TEXT

Nina Eirin Rangøy

bild
@expressen.se

FOTO

SD missade debatten om hjärtefråga

■ Sverigedemokraterna i Borås missade debatten om integration i kommunfullmäktige. När frågan togs upp stod bland annat partiets gruppledare och pratade med en partikamrat – och förstod aldrig att frågan tagits upp till debatt.

– En miss, medger Sverigedemokraten till Borås Tidning.

De andra partierna hade väntat sig att SD skulle agera i frågan som är så viktig för partiet. Men ingen av de sex SD-ledamötena gav sig in i debatten. **EXPRESSEN-TT**



Årets bock lever farligare.

Foto: PER-ERIK JÄDERBERG

Kidnappingsplan gick upp i rök

■ Julbocken i Gävle står under ständig risk att brännas ner.

Nu har ett nytt hot dykt upp: Kidnappning.

Två okända män erbjöd vakten som har uppsikt över bocken 50 000 kronor om han lämnade

sin post i några minuter, enligt Arbetarbladet.

Männens plan var att föra med sig julbocken med helikopter till Stockholm och ställa den på Stureplan.

CARL V ANDERSSON

Vilka får komma till tals? Vilka frågor får intervjupersonerna svara på? Hur mycket utrymme får de att svara på?	
Vilka källor använder man sig utav? Anonyma? Sakfel? Till vems fördel/nackdel i så fall?	
Tas någon bakgrund upp? Positivt/negativt för Assange/Wikileaks? Till vilken grad kopplas Assange som privatperson till Wikileaks?	
Vad för bilder använder man i samband med artiklarna? Är de sakliga?	
Vilket språk använder man för att beskriva Assange? Är det positivt eller negativt? Hjärte eller skurk? Adjektiv? Använder man sig av värdeord? Drar man slutsatser som det inte finns befog för?	